

Zachodniopomorskie
morze przygody

Spis treści

Morska Bryza **4**

Aktywny wypoczynek **14**

Relaks i zdrowie **24**

Blisko
przyrody

32

Militarna
przygoda

38

Szlakiem
wikinga

44

Inne miejsca
Kalendarium

52

MORSKA BRYZA

Zachodniopomorskie wybrzeże to 185 km nadmorskiego pasa różnorodności.

Myli się ten, kto wyobraża sobie, że to tylko plaża.

To także możliwość uprawiania najróżniejszych sportów – nie tylko wodnych – dla spragnionych

aktywnego wypoczynku; to zachwycająca, dziewicza natura dla oczekujących spokoju;

to dowody bogatej i fascynującej historii regionu dla poszukiwaczy śladów przeszłości.

A wszystkiemu towarzyszy orzeźwiająca,

morska bryza.

Gdzie woda – tam też żeglarze. Nieodłącznymi elementami regionu są postawione żagle, przycumowane do nabrzeża łódki, szanty. Zachodniopomorski szlak żeglarski zaprasza – czekają nadmorskie mariny, czekają przystanie nad jeziorami pięciu zachodniopomorskich pojezierzy, czekają też wieczory ze specjałami miejscowej kuchni i śpiewem w nadmorskich lokalach.

Szlak żeglarski

Począwszy od Szczecina, przez Świnoujście na jednym krańcu wybrzeża, po Darłowo na drugim, ciągnie się sieć nadmorskich przystani żeglarskich. Dzięki temu rejs wzdłuż jednego z najpiękniejszych i najciekawszych wybrzeży Europy można dzielić sobie dowolnie przystankami w najpopularniejszych nadbałtyckich kurortach lub, dla odmiany, w spokojniejszych, ale nie mniej urokliwych miasteczkach. Żeglarską brać chętnie przyjmie i ugości m.in. cichy i spokojny Wolin, Kamień Pomorski, czy Stepnica, rozrywkowe Dziwnów i Mielno, urokliwe Nowe Warpno i Trzebież, przyjazne Lubczyna czy Dźwirzyno, a także jedno z większych miast nad Bałtykiem, Kołobrzeg. Wszędzie na odwiedzających czeka miejsce do cumowania i zaplecze żeglarskie. Każda z przystani dysponuje też wykwalifikowaną kadrą szkoleniową

i regularnie organizuje kursy na różnym stopniu zaawansowania. Szczególnie prężnie działającym miejscem rozwoju tego sportu jest Centralny Ośrodek Żeglarstwa w Trzebieży oraz Szczecińskie Centrum Żeglarskie.

Także sieć wodnych powiązań w głębi lądu daje fascynujący obszar do eksploracji w zakresie żeglarstwa śródlądowego. Oczywiście morski szlak żeglarski jest miejscami zintegrowany z przecinającą region siecią rzek. Te z kolei łączą się z największymi jeziorami województwa, które bez wątplenia warto odwiedzić ze względu na urok terenów wokół. Przystanie śródlądowe znajdują się m.in. w Barlinku, Choszczynie, Drawnie, Drawsku Pomorskim, Mirosławcu, Myśliborzu czy Pełczycach.

WAŻNE INFORMACJE

Wielkie żeglarskie przedsięwzięcie

W niedalekiej przyszłości Pomorze Zachodnie szykuje dla żeglarzy nowoczesną i doskonale wyposażoną sieć powiązań żeglarskich między najciekawszymi nadmorskimi miejscowościami.

Nad Bałtykiem, począwszy od położonego w głębi lądu Gryfina przez jezioro Dąbie, Zalew Szczeciński i wzdłuż całego wybrzeża aż do Darłowa, ma powstać Zachodniopomorski Szlak Żeglarski. Ta ogromna inwestycja będzie polegała na modernizacji istniejących przystani i portów żeglarskich oraz utworzeniu nowych, nowoczesnych punktów.

Urząd Miasta Swinoujście

WAŻNE INFORMACJE

Świnoujście plażą słynie

Plaża w Świnoujściu słynie z czystości – czterokrotnie została już odznaczona Błękitną Flagą, międzynarodowym wyróżnieniem przyznawanym najlepszym jakościowo kąpieliskom. Jest to też najpłytsze nadmorskie kąpielisko, a wody Bałtyku latem są tu najcieplejsze. Będąc w tym rejonie na pewno warto wejść na najwyższą na polskim wybrzeżu latarnię morską z 1858 roku (ma 68 m wysokości) oraz spacerować się wzdłuż XIX-wiecznych falochronów zwieńczonych wiatrakami.

Urząd Miasta Świnoujście

Urząd Miasta Świnoujście

Świnoujście

Najdalej wysunięte na północny-zachód polskie miasto. Kraniec województwa zachodniopomorskiego, kraniec państwa. I jednocześnie początek niezwyklej przygody na zachodniopomorskim wybrzeżu. Dlaczego warto odwiedzić Świnoujście?

Szerokich plaż Pomorza Zachodniego ze złocistym, czystym i drobnym piaskiem, otoczonych lasami, tajemniczymi wydmiami i wyniosłymi klifami może nam pozazdrościć niejedno europejskie państwo.

Wybrzeże tętni życiem – na wczasowiczów czekają lokale z najlepszą muzyką, nadmorskie miejscowości rozbrzmiewają utworami gwiazd koncertujących nie tylko w sezonie. Szereg odbywających się na całej długości wybrzeża cyklicznych imprez tematycznych, muzycznych, filmowych, teatralnych i interdyscyplinarnych to gwarancja, że ani przez chwilę nie będzie nudno.

Świnoujście to miasto wyjątkowe z wielu względów. Rozrzucone na trzech wyspach, Uznam – w większej części należącej do Niemiec, Karsibór – niegdyś będącej półwyspem, ale pod koniec XIX wieku oddzielonej od Uznamu kanałem, Wolin – największej polskiej wyspy. Tu rozpoczyna się polskie

wybrzeże i bez wątpienia jest to obiecujący początek. Plaże w Świnoujściu ciągną się 10-kilometrowym pasem na dwóch wyspach, Uznam i Wolin. To najszerze plaże nad Bałtykiem – miejscami osiągają nawet 100 m szerokości, a cofające się z roku na rok morze powoduje, że ciągle ich przybywa. Przedłużeniem

ZNAJDŹ NA MAPIE

- 1 Świnoujście
- 2 Międzyzdroje
- 3 Lubiewo
- 4 Międzywodzie
- 5 Dziwnów

plaży jest imponująca promenada z ukrytą wśród drzew muszlą koncertową i rozlokowanymi na całej długości deptaka lokalami i punktami gastronomicznymi. Jak na nadmorski kurort o europejskiej renomie przystało, Świnoujście oferuje turystom najlepszej jakości obszerną bazę noclegową, pełen wachlarz usług związanych z wypoczynkiem i rekreacją. Są zatem serwujące nadmorskie specjały smażalnie ryb, są eleganckie restauracje i tętniące życiem puby. Miłośnicy sportów wodnych znajdą szereg wypożyczalni sprzętu i profesjonalną kadrę szkoleniową w dowolnej dziedzinie. Zachwyceni terenami wokół Świnoujścia będą piechurzy i rowerzyści, na których czekają szlaki po okolicznych, rozległych lasach, po wydmach i klifach, wśród zabytków lub dzikiej przyrody będącej pod ochroną bliskiego Wolińskiego Parku Narodowego. W granicach tegoż Parku częściowo leży zachwycająca Wsteczna Delta Świny – skupisko 41 małych, trzciniowych wysepek rozsypanych przy wypływie rzeki Świny z Zalewu Szczecińskiego. Oglądane ze wzgórza Zielonka w pobliżu Międzyzdrojów tworzą szczególnie malowniczy widok.

Świnoujście to także miasto o ciekawej historii. Często atakowane ze względu na swoje znaczenie w handlu i gospodarce wodnej, do tego stopnia rozwinęło umocnienia obronne i fortyfikacje na obrzeżach, że jeszcze do XIX wieku było niezdobytą twierdzą morską. Zachowane w bardzo dobrym stanie forty przypominają o tym do dziś.

Miasto nikomu nie pozwala się nudzić. Bogata oferta kulturalna i rozrywkowa wypełnia nie tylko sezon letni, ale umila pobyt turystom i kuracjom tutejszych uzdrowisk także poza wakacjami. A gdyby jednak pobyt w Świnoujściu zaczął się dłużyć, do odwiedzin zachęcają położone w niedalekiej odległości inne nadmorskie miejscowości – szalone i gwiazdorskie Międzyzdroje, ukryte za lasem Lubiewo z intymną atmosferą plaży nudystów, otwarte i przyjazne Międzywodzie i Dziwnów.

WAŻNE INFORMACJE

W zdrowym ciele zdrowy duch

To, czym gmina Rewal zasłynęła najbardziej, to ogromne zaangażowanie w propagowanie aktywnego wypoczynku. Prócz tradycyjnych szlaków pieszych i rowerowych, proponuje swoim gościom także zintegrowaną sieć wypożyczalni rowerów w każdej miejscowości, pełnowymiarowe boiska oraz trzy nowoczesne kompleksy sportowe z kortami tenisowymi, boiskami piłkarskimi i parkami skatingowymi w Niechorzu, Pobierowie i Rewalu. Ciekawym sposobem na zaktywizowanie turystów jest też sezonowa impreza plenerowa Akademia Słońca.

Akademia Słońca w gminie Rewal

To jedyna w Polsce akademia oferująca plenerowe zajęcia z aktywnego wypoczynku. Stacjonuje w dwóch nadmorskich miejscowościach – Pobierowie i Pogorzeli, w których nie ma mowy o leniuchowaniu na plaży. Udaję się tam turyści mogą liczyć na doskonałą rozrywkę podczas wspólnego aerobiku na plaży, rozgrywek siatkówki plażowej oraz plażowej piłki nożnej. Nie brak też konkursów, gier i zabaw dla plażowiczów w każdym przedziale wiekowym.

Rewal - Trzęsacz

Siedem siostrzanych, nadmorskich miejscowości: Pobierowo, Pustkowo, Trzęsacz, Rewal, Śliwin, Niechorze i Pogorzela, tworzy razem w środkowej części wybrzeża jedyne w swoim rodzaju centrum wypoczynkowo-rekreacyjne. Większość z tych położonych w niewielkiej odległości od siebie miejscowości nie przekracza liczby 300 mieszkańców – w największej z nich jest ich nieco ponad 1000. To sprawia, że atmosfera na rewalskim wybrzeżu jest bardziej sielska i kameralna. Malownicze otoczenie gminy Rewal, stuletnie lasy brzoźowo-sosnowe, czyste, złociste plaże od lat przyciągają w te rejony spragnionych słońca turystów, dzięki czemu bardzo szybko rozwinęła się tu infrastruktura wypoczynkowo-rekreacyjna na wysokim poziomie, niezakłócająca jednak uroczego, małomiasteczkowego klimatu. Dość niespotykaną atrakcją są strome klify, systematycznie podmywane

przez morskie fale. Zjawisko wcinającego się coraz głębiej w ląd morza przyczyniło się do powstania jednego z najbardziej niezwykłych obiektów na Pomorzu Zachodnim – zniszczonych przez fale ruin kościoła w Trzęsaczu. Przebywając w gminie Rewal nie wolno pominąć także zabytkowej, zbudowanej w 1886 roku na wysokim klifie w Niechorzu latarni morskiej, w której dziś mieści się Muzeum Rybołówstwa. Ciekawostką jest także funkcjonująca tylko w sezonie zabytkowa linia Gryfickiej Kolei Wąskotorowej, przebiegającej m.in. przez Rewal i Niechorze.

Echa przeszłości.

Wyjątkowym zabytkiem Pomorza Zachodniego są ruiny XV-wiecznego gotyckiego kościoła w Trzęsaczu. Jeszcze pięć wieków temu świątynia stała w odległości 2 km od morza. Dziś, na skraju podmywanego przez fale klifu, stoi już tylko fragment jej południowej ściany. Jedną z legend głosi, że Bałtyk zabierając po kawałku kościół mści się za swoją córkę więzioną w nim przed laty i pochowaną na przykościelnym cmentarzu.

ZNAJDŹ NA MAPIE

- 6 Pobierowo
- 7 Trzęsacz
- 8 Rewal
- 9 Niechorze
- 10 Kołobrzeg
- 11 Ustronie Morskie
- 12 Mrzeżyno / Dźwirzyno

Kołobrzeg

To miasto o wielu twarzach. Od początków swojej historii, sięgających VIII wieku, było jednym z ważniejszych ośrodków produkcji soli, zrzeszonym w ogólnoeuropejskim związku miast handlowych. Było twierdzą morską i wielkim szpitalem wojskowym w czasie I wojny światowej, by w końcu zacząć wykorzystywać swoje zasoby naturalne do celów leczniczych i stać się największym i jednym z najatrakcyjniejszych uzdrowisk w Polsce. Położenie u ujścia rzeki Parsęty, sąsiedztwo morza z jednej strony i rozległych lasów z drugiej, rzeński morski klimat dają wszystko to, co powinno charakteryzować nadbałtycki kurort. Kołobrzeg to jedno z największych kąpielisk na Pomorzu Zachodnim, a także port handlowy, pasażerski, jachtowy i rybacki. Do zaoferowania ma oczywiście nie tylko plażę i sanatoria, ale również świetnie zorganizowaną infrastrukturę wypoczynkową, rekreacyjną i doskonale zaplecze sportowe, dla tych, którzy szukają aktywności. Sędziwy wiek miasta sprawił, że jest ono wyjątkowo atrakcyjnym celem podróży dla poszukiwaczy śladów przeszłości. Kołobrzeg to również miasto z rozrywką w tradycji. Niektórzy pamiętają jeszcze odbywający się to do lat '90 Festiwal Piosenki Żołnierskiej. Dziś o żołnierzach przypomina jedynie kołobrzeskie Muzeum Oręża Polskiego, a festiwal zastąpiły inne, gromadzące jeszcze szerszą publiczność, cykliczne wydarzenia, wśród których na pewno każdy znajdzie coś dla siebie. Do najciekawszych i najgłośniejszych jeśli chodzi o imprezy muzyczne należą: Międzynarodowe Spotkania z Folklorem Interfolk, Sunrise Festival, Festiwal Szantowy „Na fali” czy Festiwal Piosenki Poetyckiej. Nie brakuje też imprez tematycznych, jak Międzynarodowy Bieg Zaślubin ku pamięci zakończenia walk o Kołobrzeg, Kołobrzeski Piknik Wojskowy czy regaty „Srebrny Dzwon”. Dla urozniczenia warto odwiedzić także mniejsze pobliskie miejscowości nadmorskie, jak Mrzeżyno i Dziwnów na zachód od miasta czy Sianozęty lub urokliwe Ustronie Morskie w kierunku wschodnim.

WAŻNE INFORMACJE

Kołobrzeg w szczególe

To tu, jeszcze w trakcie działań wojennych, w marcu 1945 roku odbyły się Zaślubiny Polski z Morzem, o czym dziś przypomina pomnik na nadmorskim deptaku. Spacerując po nabrzeżu warto wejść na kołobrzeskie molo, którego konstrukcja wciną się w morze na długość 220 metrów. Koniecznie trzeba odwiedzić też urokliwy stary rynek z neogotyckim ratuszem.

Magdalena Lubacz

Mielno Światową Stolicą Morsów

To miano nie oznacza, że w Bałtyku żyją morsy. Co roku, począwszy od 2004, w lutym zbierają się w Mielnie mrozoodporni miłośnicy zimowych kąpeli w morzu. To już impreza na skalę międzynarodową, a coraz liczniej przybywające morsy biją rekordy Guinnessa w ilości jednocześnie zanurzających się w wodzie osób. **Międzynarodowy Złot Morsów w Mielnie** to także dowód na to, że w morzu można kąpać się nie tylko latem.

Magdalena Lubacz

ZNAJDŹ NA MAPIE

- 13 Mielno
- 14 Unieście
- 15 Kikut (koło Wiselki)
- 16 Gąski
- 17 Darłowo
- 18 Jarosławiec

Mielno

Die sasiadujące ze sobą miejscowości, Mielno i Unieście, tworzą bardzo nietypowy kompleks rekreacyjno-wypoczynkowy na zachodniopomorskim wybrzeżu. Mieszczą się na bardzo wąskiej, 10-kilometrowej mierzei oddzielającej Bałtyk i przybrzeżne jezioro Jamno, dzięki czemu – choć są to bardzo małe miejscowości – mają dostęp jednocześnie do kąpieliska morskiego i śródlądowego. Otoczone rozległymi lasami pozwalają znużonym plażą turystom odetchnąć morską bryzą także w cieniu drzew, na prowadzących przez najbardziej malownicze zakątki szlakach pieszych i rowerowych. Na pewno warto zobaczyć świadczący o odległej historii tutejszej osady XV-wieczny kościół, jedyny tak cenny zabytek w okolicy. Turystyczne tradycje Mielna sięgają XIX wieku. Do dziś zaowocowały zarówno w Mielnie, jak i Unieściu szerokim wyborem miejsc noclegowych – od pól na-

miotowych i campingów po pensjonaty o wysokim standardzie a nawet obiekty sanatoryjne oferujące swoje usługi przez cały rok – bogatą ofertą gastronomiczną i rozrywkową, co w połączeniu ze specyficznym mikroklimatem, czystymi, naturalnymi obszarami i drobnopiaszczystą plażą stanowi prawdziwy magnes dla wczasowiczów. Dodatkowych atrakcji dostarcza Jezioro Jamno, przy którym funkcjonuje przystań żeglarska i wypożyczalnia jachtów, kajaków i rowerów wodnych. Jezioro jest też udostępniane dla wędkarzy.

Magdalena Lubacz

Europejskie dziedzictwo

Szlak Gotyku Ceglanego to europejski szlak turystyczny. Obejmuje 32 miasta z najciekawszymi i najlepiej zachowanymi zabytkami gotyckiej architektury ceglanej w 7 nadbałtyckich krajach, w tym w Polsce, w której na szlaku jest aż 12 takich miast. Są to: Kołobrzeg, Koszalin, Szczecin, Stargard Szczeciński, Słupsk, Gdańsk, Toruń, Chełmno, Chojna, Grudziądz, Olsztyn, Płock.

Szlak latarni morskich

Nieodłącznym elementem nadmorskiego krajobrazu są latarnie. Tak też jest na Pomorzu Zachodnim. Rozlokowane na całej długości wybrzeża latarnie mogą stać się punktami docelowymi poszczególnych etapów szlaku nad Bałtykiem. Na terenie Województwa Zachodniopomorskiego znajduje się dziś 7 latarni morskich: w Świnoujściu, Kikut koło Wisieki, w Niechorzu, w Kołobrzegu, w Gąskach, w Darłowie i w Jarosławcu.

Szlak kolejki wąskotorowej

Na początku XX wieku Pomorze Zachodnie mogło się poszczycić jedną z największych sieci kolei wąskotorowej. Licząca w sumie 740 km długości linia była podzielona na osiem części obsługujących odrębne rejony. Przebudowywana i skracana na przestrzeni lat dziś przypomina o sobie tylko 40-kilometrowym odcinkiem z Gryfic do Pogorzeli, z którego można korzystać w sezonie.

AKTYWNY WYPOCZYNEK

Wioślarstwo, kajaki, windsurfing,
kitesurfing, nurkowanie, przejażdżki
konne, biegi przełajowe, rajdy rowerowe,
paralotniarstwo, wędkarstwo rzeczne
i morskie... W województwie
zachodniopomorskim można spróbować
wszystkiego. Są tu idealne warunki
naturalne, wszelka niezbędna infrastruktura,
kadra szkoleniowa, sprzęt.
Trzeba tylko przyjechać.

Raj dla **golfistów**

Trzy największe pola golfowe w Zachodniopomorskiem – w Choszcznie, w Binowie i w Kołczewie, to także pola znajdujące się w czołówce najatrakcyjniejszych pól w Polsce. Ich jakość wynika nie tylko z piękna, fantazyjnego ukształtowania terenu i doskonałego zaplecza, ale też z wyzwania, jakie stawiają przed pasjonatami golfa jako jedne z najtrudniejszych pól.

ZNAJDŹ NA MAPIE

19 Choszczno
(pole golfowe Modry Las)

20 Binowo

21 Kołczewo

Mark Alexander Modry Las SA

Mark Alexander Modry Las SA

Modry Las Golf Club

To najmłodsze, ale też najciekawsze z dostępnych na Pomorzu Zachodnim pól golfowych. Jest zlokalizowane w miejscowości Choszczno. Zostało uznane za najlepsze pole golfowe roku 2009 w Polsce, natomiast w skali Europy znalazło się wśród 100 najlepszych pól. Słynie ze znakomitej rzeźby terenu, doskonale wkomponowanej w naturalne wzniesienia, łąki i rozległe brzoźowo-sosnowe lasy. Zostało zaprojektowane przez legendę światowego golfa, Gary'ego Playera, być może dlatego jest nie tylko piękne, ale i trudne. 130 ha zielonej przestrzeni oferuje zarówno doświadczonym golfistom, jak i amatorom pole z 18 dołkami o łącznej długości ponad 6,6 tys. m. Na zupełnie niedoświadczonych czekają kursy dla początkujących z zawodowym golfistą.

Binowo Park Golf Club

Binowo Park Golf Club

To zdecydowanie najlepiej rozwinięte i wyposażone pole golfowe w Zachodniopomorskiem. W obecnym kształcie, z 18 dołkami, o długości nieco ponad 6 tys. m, funkcjonuje od 2000 roku. Binowo Park Golf Club to już marka sama w sobie, o czym świadczy liczba odwiedzających. Piękna rzeźba terenu urozmaicona wieloma oczkami wodnymi sprawia, że to zlokalizowane niedaleko Szczecina pole ma w sobie coś z parku. Jednocześnie jest to doskonale zorganizowane centrum golfowe z obszernym zapleczem, salą konferencyjną, restauracją, saunami. Klub prócz lekcji z profesjonalistami organizuje też obozy golfowe, dni i turnieje firmowe, konferencje, wesela i bankiety. Od lat jest też organizatorem i gospodarzem polskiej edycji Mistrzostw Świata Golfistów.

Amber Baltic Golf Club

Amber Baltic Golf Club

Zlokalizowany w Kołczewie na wyspie Wolin, niedaleko Międzyzdrojów. Bliskie sąsiedztwo Wolińskiego Parku Narodowego pozwala spodziewać się tu malowniczych krajobrazów, różnorodnej rzeźby terenu z elementami nieujarzmionej natury, naturalnymi stawami i łagodnymi wzgórzami. To najstarsze z trzech pól województwa zachodniopomorskiego działa od 1993 roku. Przez ten czas na kołczewskim polu rozegrało się wiele emocjonujących turniejów, o laur pierwszeństwa walczyło wielu zawodowych graczy i wielu amatorów doskonaliło swoje umiejętności. Dodatkową atrakcją jest bliskość nadmorskich kurortów.

Amber Baltic Golf Club

WAŻNE INFORMACJE

Nordic walking – marsz z kijkami

Ten rodzaj marszu został wymyślony już w latach `20 ubiegłego wieku, jako trening dla narciarzy biegowych. Okazało się jednak, że jest to doskonała forma aktywności dla każdego – w przeciwieństwie do zwykłego marszu angażuje także mięśnie górnych partii ciała, przez co pozwala spalać więcej kalorii, a dzięki kijkom nie obciąża stawów, co jest szczególnie zalecane osobom starszym bądź otyłym.

Barlinecki mistrz

Nie samym nordic walking Barlinek żyje – co roku odbywają się tutaj ważne sportowe wydarzenia na poziomie regionalnym, jak i ogólnopolskim, np. Żeglarskie Mistrzostwa Polski w klasie Omega czy Festiwal Szachowy im. Emanuela Laskera, urodzonego w Barlinku matematyka i filozofa, który przez 27 lat był szachowym mistrzem świata. Ten rekordowy wynik pozostał niepobity do dziś.

ZNAJDŹ NA MAPIE

22 Barlinek

Nordic Walking wymyślono w Finlandii. Jednak gdy mówi się o Europejskiej Stolicy Nordic Walking, nie chodzi o żadne z fińskich miast. Tym mianem od niedawna określa się gminę Barlinek leżącą na południu województwa zachodniopomorskiego, gdzie znajduje się pierwsze w Polsce Centrum Nordic Walking.

© Daniel Braszkievicz

Barlinek – Centrum Nordic Walking

Barlinek to miasto i gmina położone w niezwykle malowniczym Barlinecko-Gorzowskim Parku Krajobrazowym. Otaczające je trzy urokliwe jeziora: Barlineckie, Chmielowe i Uklejno, rzeka Młynówka i dziewicza Puszcza Barlinecka poprzecinana wąwozami i jarami nadają tym terenom niemal baśniowy charakter i kuszą do wędrówek. A na brak tras nie można narzekać. Miłośnicy rowerów mogą swobodnie się poruszać po trzech specjalnie wyznaczonych szlakach rowerowych: Barlineckim, Zachodnim i Zapomnianych Miejsz, z których każdy prowadzi przez malownicze lasy, zahaczając po drodze o najciekawsze miejsca, ruiny i inne obiekty. Dla tych którzy swoją

wędrówkę chcieliby połączyć z poznawaniem kultury i historii okolic Barlinka, przygotowano kilka szlaków tematycznych. Jest zatem m.in. szlak urodzonego w Barlinku, szachowego mistrza świata, Emanuela Laskera; jest pełna tajemnic Błękitna Trasa Legend czy Szlak Dębów pamiętających pruskie panowanie. Największą popularnością ostatnimi czasy cieszą się jednak trasy Centrum Nordic Walking. W gminie Barlinek jest ich siedem, każdy o innym stopniu trudności, obejmujących łącznie 54 km ścieżek. Zostały wyznaczone przez specjalistów w dziedzinie nordic walking, sześć z nich przebiega przez najatrakcyjniejsze zakątki Barlinecko-Gorzowskiego Parku Krajobrazowego,

jedną z nie mniej zachwycających łąk i lasów Łubianki. Centrum ma do zaoferowania nie tylko szlaki. To także opieka doświadczonych instruktorów nordic walking, wypożyczanie sprzętu, profesjonalne szkolenia dla grup i turystów indywidualnych oraz baza noclegowa i wypoczynkowa, w której skład wchodzi zarówno ekonomiczne w kosztach kwatery i apartamenty, jak i luksusowe hotele i pensjonaty z ofertą SPA, własnymi trenerami nordic walking i szerokim wachlarzem innych usług.

M. Przybylska

ZAWODY Z KIJKAMI

Miasto Europejskiej Stolicy Nordic Walking zobowiązuje – wśród barlineckich imprez sportowych musiały pojawić się także zawody nordic walking.

I to na skalę międzynarodową, bo na

Wielką Siódemkę Barlinecką, nazwaną

tak od 7 tras Centrum Nordic Walking

w Barlinku, przyjeżdżają także nasi

zachodni sąsiedzi. Swoich sił na trasach

o różnej długości może spróbować każdy.

Daniel Brażkiewicz

WAŻNE INFORMACJE

Raj kajakarzy

Szczególnie wart odwiedzenia przez kajakarzy jest Drawieński Park Narodowy, częściowo położony w woj. zachodniopomorskim. Malownicze trasy na wijącej się wśród dziewiczych lasów Drawie i jej dopływach znajdują tu dla siebie amatorzy i doświadczeni uczestnicy spływów.

Jarosław Klośński, www.gdv.pl

Rowerem nad Parsętą

Otwarte na aktywnych turystów **Dorzecze Parsęty** już niedługo będzie miało do zaoferowania kolejną atrakcję. Do roku 2012 ma tu powstać **nowy szlak rowerowy** biegnący po nasypie zlikwidowanej kolei wąskotorowej. Około 57 km ścieżek rowerowych połączy gminy Karlino, Gościno, Rymań i Siemysł, zahaczając o najpiękniejsze jeziora Dorzecza.

Wszechobecna w Zachodniopomorskiem woda – czy to morska, czy w rzekach i rozlewiskach, czy licznych jeziorach w pasie pięciu pojezierzy – nie pozwala przechodzić obok siebie obojętnie. Dlatego jest to region sportów wodnych, od bardziej rekreacyjnych do prawdziwie ekstremalnych. Kajaki, żagle, windsurfing, kitesurfing... to tylko kilka z tych, które można tu uprawiać.

Turystyka na sportowo

Pomorze Zachodnie to ciekawy obszar do eksploatacji dla kajakarzy. Drawa, o niespotykanym na tych terenach, iście górskim charakterze, jest jedną z najciekawszych rzek na kajakową wyprawę. Organizacją spływu i przewozem sprzętu na pola namiotowe mogą się zająć zlokalizowane wzdłuż rzeki wypożyczalnie kajaków. Na pewno nie pożałują też ci, którzy wybiorą się z kajakiem w rejon Dorzecza Parsęty.

W ofercie są m.in. spływy tygodniowe po Parsęcie lub weekendowe po jej największym dorzeczu, Radwi. Zupełnie inną przestrzeń kajakarze znajdą dla siebie w okolicach Wałcza, na 45-kilometrowym szlaku utworzonym z sześciu połączonych jezior lub na intrygujących rozlewiskach Międzyodrza w Dolinie Dolnej Odry czy w Międzywodziu, na spokojnym Zalewie Kamieńskim.

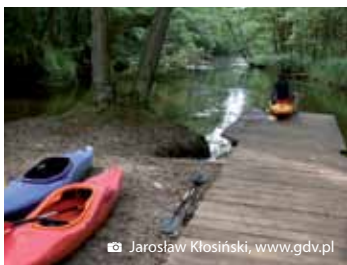
Jarosław Klośński, www.gdv.pl

ZNAJDŹ NA MAPIE

- 23 Drawno
- 24 Szczecinek
- 17 Darłowo

Jarosław Klośński, www.gdv.pl

Jarosław Klośński, www.gdv.pl

Jarosław Klośński, www.gdv.pl

Jarosław Klośński, www.gdv.pl

Woda to oczywiście także ryby, dlatego Zachodniopomorskie jest prawdziwym zagłębieniem wędkarstwa w każdej odślonie. Tutejsze rzeki obfitują w słodkowodne okazy, ale prawdziwą wędkarską atrakcją są dalekomorskie wyprawy na dorsza bałtyckiego. Dynamiczny rozwój wędkarstwa morskiego sprawił, że np. w Darłowie, Darłównu czy Kołobrzegu kilkudniowe wyprawy na świetnie wyposażonych jednostkach są organizowane przez cały rok.

Wyciąg do nart wodnych w Szczecinku

SZLOT

W samym centrum miasta, nad Jeziorem Trzesiecko, można ślizgać się na najdłuższym w Europie wyciągu do nart wodnych. Rozpięta na systemie 5 masztów lina o długości 1100 metrów i napęd o dużej mocy pozwala pędzić z prędkością nawet 60 km/h. Jest to obiekt, na którym świetnie bawić się będą zarówno początkujący narciarze wodni, jak i profesjonaliści. Na tym nowoczesnym i funkcjonalnym wyciągu odbywają się takie imprezy, jak Mistrzostwa Polski i Mistrzostwa Europy w Narciarstwie Wodnym, a trybuny na pomoście pozwalają podziwiać widowiskowe ewolucje narciarzy i wakeboardzistów aż 300-stu osobom. Na terenie obiektu poza zapleczem technicznym i szatniami, znajduje się również punkt gastronomiczny, gdzie można zregenerować siły po pełnej emocji przejażdżce.

SZLOT

Ogromna ilość atrakcji, jaką oferuje Szczecinek, sprawia, że tutaj nie będzie nudził się żaden turysta. Po zakończeniu zabawy na wyciągu można wyruszyć na wycieczkę rowerem lub pozwolić sobie na chwilę wytchnienia i zwiedzać miasto riksą. Przy strzeżonej plaży miejskiej istnieje możliwość wypożyczenia również rowerów wodnych, kajaków i żaglówek. Masę frajdy sprawić może przejażdżka bananem za motorówką albo zabawa na smoczych łodziach. Do dyspozycji turystów są taksówki wodne i zabytkowy wodny tramwaj kursujący po jeziorze.

Po pełnym wrażeń dniu, spędzonym aktywnie, Szczecinek kusi by pospacerować po zabytkowym parku, będącym oazą spokoju i przysiąść w kawiarence nad brzegiem jeziora.

DODATKOWE INFORMACJE

Tenis na światowym poziomie

PEKAO Szczecin Open jest najstarszym zawodowym turniejem tenisowym w Polsce. Długoletnia tradycja przekłada się na jakość – co roku turniej prezentuje publiczności najwyższy poziom rozgrywek, do czego niewątpliwie przyczyniają się rywalizujące ze sobą światowe gwiazdy tenisa. Gwiazdorską obsadę mają też imprezy towarzyszące turniejowi – zarówno wieczorne koncerty w ramach Plus Tennis Music Festival, jak i Turniej Artystów, w którym rywalizują ze sobą znani polscy aktorzy i muzycy.

Popłynąć jak olimpijczyk

Nie trzeba bić rekordów, by móc pływać w olimpijskim basenie. Otwarty niedawno w Szczecinie basen **Floating Arena**, jeden z najnowocześniejszych w Polsce, jest ogólnodostępny dla wszystkich miłośników pływania, choć został wybudowany specjalnie na okoliczność mających się tu odbyć w **2011 roku Mistrzostw Europy w Pływaniu**.

Wiejące od morza wiatry sprzyjają uprawianiu paralotniarstwa, windsurfingu i kitesurfingu, a pojawianie się coraz liczniej miłośników tych sportów sprzyja również rozwojowi specjalistycznego zaplecza rekreacyjnego. Najchętniej odwiedzanym miejscem przez paralotniarzy jest wybrzeże klifowe w Trzęsaczu. Natomiast najpopularniejszym wśród pasjonatów windsurfingu i kitesurfingu akwenem jest rozległy Zalew Szczeciński – szczególnie wody przybrzeżne Wolina lub Czarnocina. Ciekawą ofertę proponuje też Świnoujście i Międzyzdroje, w których odbywają się Mistrzostwa w Windsurfingu. Popływać na desce z żaglem lub latawcem można też na największych jeziorach Pomorza Zachodniego: Drawskim, Barlineckim, Miedwie, Myśliborskim. Tam można spróbować swoich sił także na łódce, żaglówce, a nawet w nurkowaniu. Pasjonaci tego ostatniego sportu najchętniej udają się nad Jezioro Drawsko, najdłuższe i najgłębsze w Zachodniopomorskiem. Bardzo atrakcyjne są też jeziora: Resko na Wybrzeżu Trzebiatowskim – przybrzeżne jezioro Bałtyku, na dnie którego rzekomo ma spoczywać zatopiona w czasie II Wojny Światowej Bursztynowa Komnata – oraz Sie-

cino, na Pojezierzu Drawskim. Nurkowie mogą tu próbować swoich sił na specjalnym, podwodnym torze przeszkód. Stosunkowo nową atrakcją jest wyciąg dla narciarzy wodnych na Jeziorze Trzesiecko w Szczecinku. To jeden z najdłuższych tego typu obiektów na świecie, rozpięta na 5 masztach lina ma długość 1100 m.

ZNAJDŹ NA MAPIE

- 25 Jezioro Drawsko
- 26 Jezioro Barlineckie
- 27 Jezioro Miedwie
- 28 Jezioro Myśliborskie
- 29 Jezioro Resko
- 30 Jezioro Trzesiecko
- 31 Szczecin

Dla tych, którzy wolą uprawiać sport na łądzie, Pomorze Zachodnie ma przepiękne, rozległe tereny idealne na biegi przełajowe, rajdy piesze czy rowerowe. Olbrzymia sieć szlaków obejmująca swoim zasięgiem niemal cały region czeka na eksploratorów. Natomiast takie miejsca, jak np. Biały Bór, Łobez, Nowielice czy Bielin zapraszają na przejażdżki konne. Zlokalizowane tam stadniny są uznawane za najatrakcyjniejsze w regionie. Swoim gościom oferują nie tylko naukę jazdy konnej i urokliwe tereny do konnych przejażdżek, ale też luksusową infrastrukturę rekreacyjno-wypoczynkową.

Region złotych olimpijczyków

Sportowa tradycja województwa zachodniopomorskiego zaowocowała spektakularnymi sukcesami jego mieszkańców na światowej arenie sportowej. To właśnie ten region wychował wielokrotnych medalistów olimpijskich, mistrzów Polski, Europy i Świata w wioślarstwie – Marka Kolbowicza i Konrada Wasielewskiego. Ci dwaj sportowcy, zrzeszeni w AZS Szczecin, choć różnie przebiegały ich kariery, już od kilku lat dowodzą, że stanowią niezwykle zgrany zespół, zdobywając medale w najważniejszych wyścigach w sezonie. Najbardziej emocjonujące było zdobycie złotego medalu na Igrzyskach Olimpijskich w Atenach w 2008 roku. Zachodniopomorscy wioślarze nie spoczęli jednak na laurach – w 2009 wywalczyli złoto na Mistrzostwach Świata w Poznaniu, a w 2010 kolejny złoty medal na Mistrzostwach Europy w Portugalii.

Marcin Bielecki

RELAKS I ZDROWIE

Nadmorski klimat łagodzony przez połączenie lasów, przesycona jodem morska bryza, naturalne źródła solankowe i pokłady borowiny już dwa wieki temu spowodowały, że na Pomorzu Zachodnim zaczęły się kształtować miejscowości uzdrowiskowe. Od tamtej pory swoim leczniczym działaniem wciąż przyciągają kuracjuszy z całej Polski, a nawet Europy.

Co dziś oferują nadmorskie uzdrowiska?

WAŻNE INFORMACJE

Nie tylko uzdrowisko

Dzięki handlowi solą Kołobrzeg stał się w średniowieczu bogatym, murowanym miastem i został przyjęty do Związku Hanzeatyckiego zrzeszającego nadmorskie miasta handlowe. Członkostwo w tzw. Hanzie dawało prestiż i ochronę handlu między zrzeszonymi miastami. Dziś o tamtym okresie świetności pamiętamy dzięki unikatowym zabytkom gotyku ceglanego, m.in. bazylice Najświętszej Marii Panny, Baszcie Lontowej, czy jedynej pozostałej kamieniczce mieszczańskiej z XV w.

Bogata oferta zachodniopomorskich uzdrowisk nie jest kierowana wyłącznie do osób chcących zadbać o swoje zdrowie. To także cały wachlarz możliwości dla tych, którzy szukają profesjonalnych usług w zakresie relaksu i urody.

Przepiękne tereny wokół uzdrowisk, intrygujące zabytki i mnóstwo turystycznych atrakcji tych nadmorskich miejscowości mogą urozmaicić leczniczy pobyt i uczynić z niego prawdziwą przygodę.

Centrum Promocji i Informacji Turystycznej w Kołobrzegu

ZNAJDŹ NA MAPIE

 Kołobrzeg

Uzdrowisko Kołobrzeg

Miasto 48-tysięczne, położone nad samym morzem, przy ujściu rzeki Parsęty. To jedno z największych kąpielisk nad Morzem Bałtyckim, port i kurort jednocześnie, a także jedno z najstarszych miast na Pomorzu Zachodnim, jeszcze do XIX wieku będące twierdzą morską, po której dziś zostały już tylko nieliczne fragmenty murów fortyfikacyjnych i fortów. Historia miasta od zawsze była związana z solą. Najpierw z jej produkcją, później zaś, gdy zamknięto kołobrzeskie saliny, zaczęto wykorzystywać solankowe źródła do celów leczniczych. W 1830 roku w mieście funkcjonował już pierwszy zakład kąpeli solankowych, rozpoczynając uzdrowską tradycję Kołobrzegu. Dziś to największe uzdrowisko w Polsce. Dlatego jest doskonałym celem leczniczej podróży

dla tych, którzy podczas pobytu nie chcą odcinać się od miejskich rozrywek. Miasto, poza nowoczesnymi sanatoriami, oferuje kuracjom również organizowane przez instytucje kultury koncerty, teatr, kino, muzeum, galerię, aquapark, hale sportowe i stadiony, a nawet lodowisko. Przyciąga też trasami pieszymi i rowerowymi w okolicznych lasach, a w sezonie oczywiście oddzielną od miasta piaszczystymi wydmami plażą.

Łagodny, morski klimat miasta, rześkie wiatry bogate w jod i ozon wpływają korzystnie na drogi układu oddechowego, poprawiając jednocześnie odporność organizmu, szczególnie u dzieci, które leczą się tu m.in. na astmę i alergie już od 60 lat. Kołobrzeskie skarby - białe i czarne złoto, to solanka i borowina, które pomagają na choroby reumatyczne, bóle, zapalenia narządu ruchu, na choroby układu krążenia, układu pokarmowego, choroby kobiece, a także na urodę, poprawiając ujędrnienie i wygląd skóry. To wszystko sprawia, że profil leczniczy Kołobrzegu jest bardzo szeroki. Leczy się tu i rehabilituje zarówno dorosłych, jak i najmłodszych kuracjuszy cierpiących na schorzenia górnych dróg oddechowych, kardiologiczne, układu nerwowego, wydzielania wewnętrznego i przemiany materii, a także na choroby skórne, tarczycy, otyłość i cukrzycę. Najtrudniejszy będzie wybór spośród wielu doskonale przygotowanych sanatoriów i domów uzdrowiskowo-wypoczynkowych, oferujących zakwaterowanie, wyżywienie i całodobową opiekę.

Uzdrowisko Świnoujście

Uzdrowisko Świnoujście S.A. / www.uzdrowisko.pl

ZNAJDŹ NA MAPIE

1 Świnoujście

Świnoujście to niezwykle miasto położone na trzech wyspach - Wolin, Uznam i Karsibór. Otarzające je kolejne 41 wysepek-trzciniowisk sprawiło, że ten malowniczy rejon zyskał przydomek Krainy 44 Wyp. To miasto zewsząd otoczone wodą i bez wątpienia czerpiące z tego same korzyści. Można tu uprawiać każdy sport wodny, zarówno na spokojniejszych wodach Zalewu lub rzeki, jak i na otwartym morzu. Kurort o 40 tysiącach mieszkańców, port, kąpielisko, uzdrowisko dawniej było niezdobytą twierdzą mor-

ską. Można się zagłębić w ten militarny klimat zwiedzając doskonale zachowane XIX-wieczne fortyfikacje na obrzeżach miasta: Fort Anioła, Fort Gerharda, Fort Zachodni. Industrialny charakter portu jest widoczny głównie w wolińskiej części Świnoujścia. Jest to miasto przygraniczne, więc pobyt tutaj jest te doskonałą okazją do odwiedzenia niemieckich miejscowości. W samym mieście warto przespacerować się po Parku Zdrojowym, wejść na wieżę widokową po starym kościele protestanckim, zwiedzić neogotycki kościół pw.

NMP Gwiazdy Morza i XVII-wieczny kościół pw. Chrystusa Króla. Nie sposób oczywiście nie wybrać się na świnoujską plażę oddzieloną od miasta pasem chronionych wydm. W Świnoujściu swój początek ma też wiele bardzo atrakcyjnych szlaków pieszych i rowerowych - nie wolno tu zapominać o bardzo bliskim sąsiedztwie pięknego i różnorodnego Wolińskiego Parku Narodowego.

Jako uzdrowisko, Świnoujście słynie przede wszystkim z czystego, morskiego klimatu, bogatego w jod powietrza oraz złóż borowiny i źródeł wyjątkowej, jodkowo-bromkowo-sodkowej solanki. Uzdrowiskowa tradycja miasta sięga 1822 roku, kiedy to kuracjusze przybywali głównie na modne wówczas kąpiele morskie. Po odkryciu źródeł solankowych w 1897 roku, Świnoujście zyskało na popularności i z czasem rozwinęło się w jedno z najatrakcyjniejszych i posiadających najlepszą ofertę uzdrowisk na skalę europejską. Wszystkie tutejsze sanatoria i zakłady przyrodo-lecznicze mogą zadowolić nawet najwybredniejsze gusta. W Świnoujściu leczy się choroby dróg oddechowych, kardiologiczne, dermatologiczne, otyłość, schorzenia narządów ruchu, układu krążenia i stany po mastektomii. Prócz profesjonalnych zabiegów leczniczych, można skorzystać także z pojedynczych zabiegów lub całych kuracji upiększających i relaksujących. Aby kuracjusze nie nudzili się w czasie wolnym, miasto w sezonie zasypuje wręcz turystów i mieszkańców imprezami cyklicznymi i mnóstwem wydarzeń kulturalnych. Należy tu wspomnieć chociażby o Karuzeli Cooltury, FAMIE, Festiwalu Piosenki Morskiej "Wiatrak", Muzycznej Muszli, czy Lecie nad Świną.

Uzdrowisko Połczyn Zdrój

WAŻNE INFORMACJE

Uzdrowiskowa tradycja

Połczyn Zdrój to uzdrowisko o najdłuższej tradycji wśród podobnych miejsc w północnej Polsce. Pierwsze wzmianki o leczniczych źródłach wody i pokładach borowiny w Połczynie Zdroju pojawiły się już w 1688 roku, a w 1705 funkcjonował tu już pierwszy dom zdrojowy. Do dziś istnieją sanatoria wybudowane na przełomie XIX i XX wieku. Mocno doświadczone i zniszczone przez wojny miasto na powrót odzyskało swoją świetność i z powodzeniem powróciło do funkcji uzdrowiskowych. Dziś to jedno z najbardziej atrakcyjnych uzdrowisk w Polsce.

© Irena Agnieszka Jaros

ZNAJDŹ NA MAPIE

- 32 Połczyn Zdrój
- 33 Kamień Pomorski
- 34 Dąbki

Połczyn Zdrój nie jest miastem nadmorskim. Leży na Pojezierzu Drawskim, nad rzeką Wogrą, wśród rozległych lasów, częściowo należących do Drawskiego Parku Krajobrazowego. W swojej historii miasto przeżyło już wiele wlotów i upadków i słynęło z najróżniejszych dziedzin przemysłu. Na przestrzeni wieków na tych terenach uprawiano winorośl, produkowano szkło i witraże, później także piwo, aż do odkrycia w 1688 roku źródła leczniczej wody i złóż borowiny. Od tego momentu miasto zaczęło prężnie się rozwijać jako uzdrowisko i na tym kierunku skupia się do dziś. Atrakcją miasteczka jest urocza, zabytkowa starówka z rynekciem i przylegającymi do niego uliczkami i deptakiem spacerowym otoczonym zabytkowymi

kamieniczkami. Chlubą jest też piękny i rozległy Park Zdrojowy z bujną roślinnością, efektownym amfiteatrem, fontannami i wodotryskami, poprzecinany siecią alejek. Znajdują się tu korty tenisowe, zewnętrzny basen, boisko do siatkówki, szachy-giganty i ścieżka zdrowia. A dla relaksu - kawiarenki. Połczyn Zdrój to także świetna baza wypadowa na piesze i rowerowe wędrowki, spływy kajakowe czy konne przejażdżki. Natomiast jeśli chodzi o leczniczy charakter miejscowości, to z powodzeniem można tu leczyć i rehabilitować schorzenia neurologiczne, ortopedyczne, reumatyczne oraz ginekologiczne. O kuracjuszy zadba personel każdego z funkcjonujących tu sanatoriów zlokalizowanych w najatrakcyjniejszej części miasteczka.

Uzdrowisko Kamień Pomorski

To niewielkie miasto położone nad Zalewem Kamieńskim jest oddalone od morza o kilka kilometrów. Ciekawa historia miasta, w którym znajdowało się jedno z pierwszych biskupstw na Pomorzu Zachodnim, zachęca do zwiedzania zabytków skupionych wokół Starego Miasta i zespołu katedralnego. Najciekawsze są: romańsko-gotycka bazylika św. Jana Chrzciciela, pałac biskupi, plebania i dom dziekana oraz przykatedralny wirydarz z cennymi gatunkami drzew. Poszukiwacze aktywnego wypoczynku mogą liczyć na bogatą ofertę sportów wodnych, a ci, którzy oczekują rozrywek, w sezonie letnim mają do wyboru szereg cyklicznych imprez. Kamień Pomorski to także nadmorskie uzdrowisko posiadające złoża borowiny i źródła solankowe, które w połączeniu z nadmorskim klimatem tworzą tu centrum leczenia schorzeń reumatologicznych, narządu ruchu, układu krążenia oraz neurologicznych, a także rehabilitacji ortopedycznej, kardiologicznej i po mastektomii. Na kuracjuszy czekają sanatoria oraz zakład przyrodolecznicy, który oferuje również szereg profesjonalnych zabiegów upiększających i pielęgnujących urodę.

WARTO ZOBACZYĆ

Sport to zdrowie

Tą maksymą mógłby witać kuracjuszy Kamień Pomorski. Otoczone wodnymi akwenami cieśniny Dziwny, Zalewu Kamieńskiego i Zatoki Cichej miasto daje możliwość uprawiania każdego sportu wodnego, od wędkarstwa, przez kajakarstwo, żeglarstwo, aż po windsurfing czy kitesurfing. Ci, którzy wolą przeżywać emocje sportowe z pozycji obserwatora również nie będą zawiedzeni. Zalew Kamieński co roku staje się placem boju w eliminacjach do Mistrzostw Europy i Świata w żeglarstwie w klasie Optimist oraz innych regatach i zawodach wędkarskich.

Uzdrowisko Dąbki

Najmłodsze z uzdrowisk Zachodniopomorskiego, mała wieś Dąbki, to idealne miejsce dla tych, którzy chcą uciec od zgiełku wielkich miast i otoczyć się naturą. Dąbki w gminie Darłowo to dość nietypowe nadmorskie uzdrowisko. Z jednej strony z piękną, piaszczystą plażą otoczoną pasem zalesionych wydm, z drugiej przytulone do malowniczego jeziora Bukowo. Łagodny klimat i jod w powietrzu pozytywnie wpływają na drogi oddechowe, alergię i układ immunologiczny. Leśna promenada i ścieżki zdrowia stwarzają doskonałą okazję do kojących spacerów. Leczy się tu schorzenia układu oddechowego, krążenia i pokarmowego, a także doskonale się wypoczywa. Kuracjuszy i wczasowiczów zapraszają ośrodki leczniczo-wypoczynkowe oraz sanatoria.

BLISKO PRZYRODY

A scenic landscape of a river flowing through a green valley under a clear blue sky. The river is in the foreground, surrounded by lush green vegetation. In the background, there are rolling green hills and a clear blue sky.

Morze to nie jedyny atut Pomorza Zachodniego. To także kraina lasów i jezior. Bogactwo przyrody chronią dwa Parki Narodowe: **Woliński** i **Drawieński**, zaś piękno krajobrazu uchwycono w pięciu parkach krajobrazowych - **Doliny Dolnej Odry, Cedyńskim, Drawskim, Ińskim i Szczecińskim.**

Hortulus / www.hortulus.com.pl

Wyspa Wolin, obmywana wodami Bałtyku, Zalewu Szczecińskiego i Kamieńskiego, jest wyjątkowa nie tylko dlatego, że jest największą polską wyspą. Jest też prawdziwą wyspą skarbów. Oczywiście chodzi o skarby przyrody, które pół wieku temu objęto ochroną tworząc Woliński Park Narodowy.

Stuletnie lasy, najwyższe klify, malownicze jeziora wyspy Wolin czekają na spragnionych wrażeń eksploratorów i na tych, którzy szukają ukojenia na łonie natury.

Romantyczne wrzosowiska, tajemnicze zagajniki i ruiny mauzoleum, egzotyczny ogród japoński, setki niespotykanych nigdzie indziej w Polsce gatunków drzew i roślin - Ogród Dendrologiczny w Przelewicach to prawdziwa oaza w dzisiejszym, betonowym świecie.

WAŻNE INFORMACJE

Najwyższy punkt na wybrzeżu

W obrębie Wolińskiego Parku Narodowego znajduje się najpiękniejszy odcinek polskiego wybrzeża klifowego wraz z najwyższym klifem na polskim wybrzeżu, Wzgórzem Gosań. Z jego szczytu, wznoszącego się 95 m n.p.m., rozciąga się bajeczny widok na Zatokę Pomorską. Już nawet sama droga na wzgórze przez stary bukowo-dębowy las wynagradza podróż w te okolice. Warto odwiedzić też inne punkty widokowe na tej trasie: Kawczą Górę, Piaskową Górę, czy Wzgórze Zielonka, z którego można podziwiać imponujący widok na trzcinowe wysepki wstecznej delty Świny.

Polska wyspa skarbów

Woliński Park Narodowy

To pierwszy park narodowy w Polsce, do którego przyłączono morski pas przybrzeżny, a jego największym atutem jest różnorodność. W granicach Parku mieszczą się najpiękniejsze bałtyckie plaże, z czystym, złotym piaskiem, z pochylonymi nad nimi stromymi klifami lub otoczone wydrami. Natomiast im dalej w głąb, tym więcej stuletnich lasów bukowych i bukowo-dębowych oraz borów sosnowych. Można spacerować bez końca po wyznaczonych w nich szlakach turystycznych. Najciekawiej jest na niebieskim, który swoim zasięgiem obejmuje wszystko, co charakteryzuje Woliński Park - od klifów nad Zalewem Szczecińskim, przez lasy z ukrytymi w nich pomnikami przyrody, aż po jeziora, których w całym parku jest kilkanaście. Jednym z najbardziej urokliwych jest Jezioro Czajcze. W kształt podkowy formuje go wcinający się w taflę wody półwysep, a otaczający zewsząd gęsty las czyni linię brzegową wyjątkowo

piękną i tajemniczą. W otoczeniu stuletnich lasów znajduje się też inne malownicze jezioro, Grodno. Natomiast jednym z najciekawszych jezior jest utworzone przez zalanie dawnej kopalni kredy Jezioro Turkusowe w Wapnicy. Swoją nazwę zawdzięcza niezwyklej, błękitno-zielonej barwie wody.

Woliński Park Narodowy to także bogata fauna. Jego tereny są ostoją wielu chronionych gatunków ptaków i ssaków, spośród których najbardziej charakterystycznymi są orzeł bielik, który jest też symbolem Parku; oraz żubr, którego można obserwować w utworzonym w Międzyzdrojach rezerwacie.

Fakt, że Park znajduje się na drodze do nadmorskich kurortów sprawia, że odwiedzają go turyści z najodleglejszych zakątków Polski, a jego umiejscowienie na północno-zachodnim krańcu Polski czyni z niego przepiękną bramę do naszego kraju także dla turystów z Niemiec i Skandynawii.

1

Andrzej Maciej Grochowicki

WARTO ZOBACZYĆ

Tajemniczy las

Przejeżdżając przez Gryfino warto odwiedzić okolice Nowego Czarnowa, by zobaczyć je-dyny w swoim rodzaju "Krzywy Las". Sosny rosną tam w zaskakujący sposób - wszyst-kie wygięte łukiem nad ziemią w kierunku północnym.

Czarodziejska Górką

Zachodniopomorskie jest pełne magii. Można się o tym przekonać na niewielkim wzniesieniu między wsią Strączno a Rutwicą koło Wałcza, gdzie prawa fizyki nie obo-wiązują - przedmioty nie staczają się z górką, ale samoistnie wtaczają się pod górę. Kto nie wierzy niech poszuka dowodów w Internecie. **1**

Coś dla zakochanych

I nie tylko - Dolina Miłości koło Zatoni Dolnej to poniemiecki naturalistyczny park znajdujący się w obrębie Cedyńskiego Parku Krajobrazowego. Założony 150 lat temu, dziś już nieco zdziczał, ale nadal urzeka malowniczym krajobrazem. **2**

2

Jakub Szumin / www.dolnamilosci.pl

ZNAJDŹ NA MAPIE

- 35** Woliński Park Narodowy
- 36** Nowe Czarnowo - Krzywy Las
- 37** Czarodziejska Górką
- 38** Dolina Miłości
- 39** Przelewyce
- 40** Dobrzyca
- 41** Góra Chełmska
- 42** Koszalin

WAŻNE INFORMACJE

Najstarsze drzewo świata

W przelewickim Ogróźnie Dendrologicznym rośnie przedstawiciel najstarszego żyjącego do dziś gatunku drzewa na świecie, miłorzębu. Prócz niego można tu znaleźć niemal wszystkie chronione gatunki drzew w Polsce. Szczególnie ciekawy jest wpisany do Światowej Czerwonej Księgi roślin ginących i zagrożonych okaz dawidii chińskiej, której oryginalny kwiat stał się logo Ogródu, a nawet znalazł się w herbie Przelewic.

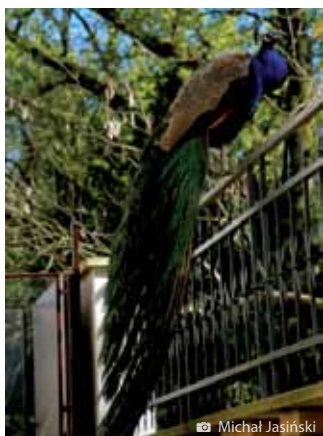

Ogród Dendrologiczny w Przelewicach

Ogród Dendrologiczny w Przelewicach

Park został założony już około 1814 roku, jako ogród przy pałacu właściciela Przelewic Augusta Heinricha von Borgstede. Od tamtej pory wielokrotnie zmieniał zarządców, a wraz z nimi zmieniały się też założenia i forma parku. Południowa część bardzo długa była przeznaczona na sady i uprawy warzywne. Pomysł, by przekształcić przelewicki park w ogród dendrologiczny należał do Conrada von Borsig, który zakupił te tereny w 1922 roku. Ten pasjonat dendrologii całkowicie przebudował olbrzymią część parku, stworzył koncepcję prowadzenia go i do roku 1945 osobiście się nim opiekował, zakładał eksperymentalne plantacje i systematycznie urozmaicał kolekcję roślin. Wówczas powstał też przepiękny i oryginalny

ogród skalny w stylu japońskim. Dziś Ogród Dendrologiczny w Przelewicach to 30 hektarów bajecznej krainy kwitnących kwiatów, krzewów i rzadkich drzew. Odwiedzający mogą przechadzać się po pagórkowatych wrzosowiskach, wdychać zapach kwitnących wiśni i jaśminu, wędrować po wąwozie zarośniętym najróżniejszymi iglakami, odpocząć na polanie wśród najstarszych drzew w parku, bez końca spacerować po alejkach wśród kwitnących kwiatów. Warto odwiedzić przelewicki ogród w drugiej połowie maja, podczas Dni Drzewa Chusteczkowego. Wtedy to drzewo-symbol ogrodu, dawidia chińska, zakwita na krótki czas swoimi zwiewnymi, przypominającymi setki małych duszków, kwiatami.

Michał Jasiński

Hortulus / www.hortulus.com.pl

Kraina ogrodów

Będąc w Zachodniopomorskim zdecydowanie warto odwiedzić kompleks ogrodów tematycznych Hortulus w Dobrzycy. Można tu zobaczyć m.in. ogród kamienny, skalny, wodny, ogrody klasyczne, np. francuski, japoński, śródziemnomorski, angielski. Jest też coś dla zmysłów - ogrody zapachu, barw oraz dźwięku. 3

Najpiękniejsza panorama Koszalina

Jest widoczna z wieży widokowej na wznoszącej się nad miastem **Górze Chełmskiej**, historii dłuższej niż samo miasto. To nie tylko punkt widokowy, ale też pradawne cmentarzysko i cel pielgrzymów ze względu na znajdujące się na szczycie Sanktuarium Przymierza. 4

© Dawid Perz / Dpdesign.pl

Promenada gwiazd przyrody

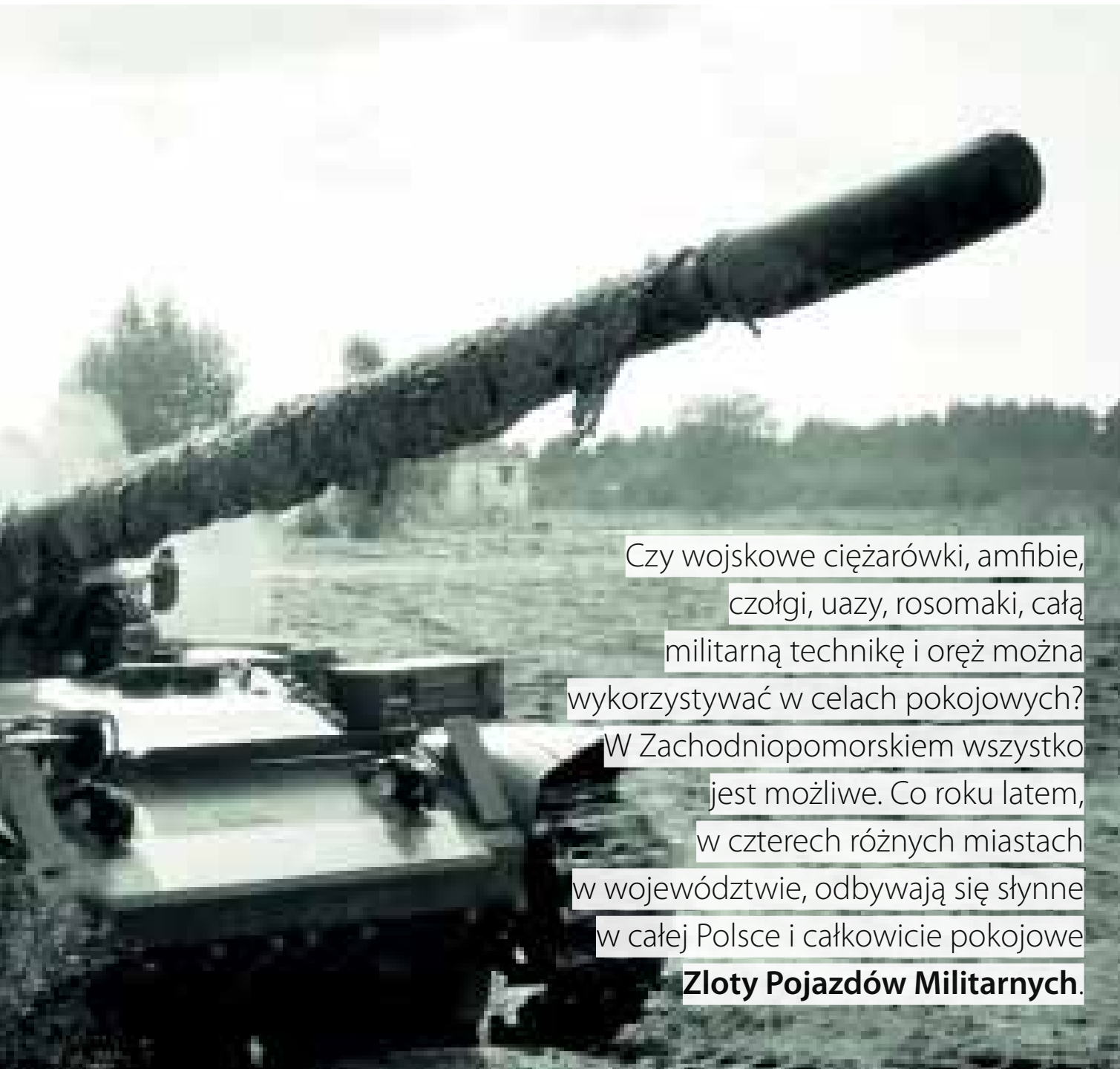
Jeziro Miedwie jest drugim co do wielkości w województwie. Na jego północnym, otoczonym lasami brzegu utworzono prawdziwe centrum rekreacyjne z elegancką promenadą z wkomponowanymi w bruk mosiężnymi płytami informującymi o występujących nad jeziorem gatunkach roślin i zwierząt. Od maja do września gwiazdy przyrody muszą jednak dzielić się sławą z gwiazdami muzyki, filmu i sportu, które uczestniczą w corocznym **Miedwiańskim Lecie**. Wówczas każdy weekend nad Miedwiem jest wypełniony koncertami, seansami filmowymi, rajdami motocyklowymi, warsztatami artystycznymi i innymi ogólnodostępnymi rozrywkami.

Michał Jasiński

MILITARNA PRZYGODA

Czy wojskowe ciężarówki, amfibie,
czołgi, uazy, rosomaki, całą
militarną technikę i oręż można
wykorzystywać w celach pokojowych?

W Zachodniopomorskiem wszystko
jest możliwe. Co roku latem,
w czterech różnych miastach
w województwie, odbywają się słynne

Złoty Pojazdów Militarnych.

DODATKOWE INFORMACJE

Niezdobyte Świnoujście

Fort Gerharda, Fort Anioła i Zachodni Fort Artyleryjski umiejscowione na obrzeżach Świnoujścia uczyniły z niego niezdyktowaną twierdzą morską. Te XIX-wieczne pruskie fortyfikacje dziś odzyskują dawną świetność, zapewniając zwiedzającym podróż w czasie z przewodnikiem w pruskim mundurze.

Warowny Wąlcz

W pasie umocnień **Wału Pomorskiego** najmocniejszym węzłem obronnym był system fortyfikacji na przedmieściach Wąlcza zwany „Czapą Hitlera”. Dziś można zwiedzać jego ruiny.

Borne Sulinowo, Darłowo, Lipiany i Kołobrzeg – każde z tych miast w okresie od czerwca do sierpnia zmienia się na kilka dni w militarne skanseny. Wśród tysięcy uczestników zlotów, przebranych w mundury z różnych epok i różnych armii, wśród setek militarnych pojazdów – od ułańskich koni po współczesne amfibie, wśród niezliczonej ilości cudów wojskowej techniki i unikalnych zabytków, w towarzystwie rekonstrukcji historycznych i tematycznych inscenizacji można się poczuć, jak w wojennym filmie. Jednak największą atrakcją tego typu wydarzeń jest niecodzienna możliwość dotknięcia każdego eksponatu, wejścia do każdego pojazdu, a nawet przejażdżki po poligonie.

Organizowanie **Zlotu Pojazdów Militarnych w Bornem Suliniu** na pewno w dużej mierze jest determinowane przez militarną historię tego miasta. Tak naprawdę dopiero kilkanaście lat temu przestało być bazą wojskową. Garnizonowy klimat jednak pozostał i zaowocował corocznym festynem militariów. Prócz niezliczonych pojazdów, oręża i umundurowania różnych armii z minionych epok, Zlot za każdym razem zaskakuje inscenizacjami batalistycznymi w wykonaniu grup rekonstrukcji historycznej. Ogromne zainteresowanie wzbudzają zawsze pokazy kawaleryjskie jazdy konnej czy rekonstrukcja Szpitala Polowego z II Wojny Światowej. Można też doświadczyć bardziej współczesnych wydarzeń, na przykład dzięki rekonstrukcjom II wojny irackiej.

Międzynarodowy Zlot Historycznych Pojazdów Wojskowych w Darłowie jest natomiast najstarszą tego typu imprezą w regionie. To uznane przez środowisko militarystów i kolekcjonerów wydarzenie z każdym rokiem przyciąga coraz większe rzesze turystów. Ze względu na wieloletnią obecność w kalendarzu imprez województwa zachodniopomorskiego, darłowski Zlot stał się marką znaną już nie tylko w Polsce i daje jedną z niewielu okazji do spotkania w tak liczonym gronie miłośników militariów, kolekcjonerów i pasjonatów historii. Największym atutem tego wydarzenia jest ogromne bogactwo prezentowanej militarnej techniki. Jego główne idee, to wyłonienie najcenniejszych eksponatów z punktu widzenia restauratorskiego, szerzenie zainteresowań militarno-kolekcjonerskich, a także swobodny dostęp zwiedzających do eksponatów – świadków burzliwej historii XX wieku.

ZNAJDŹ NA MAPIE

- 43 Borne Sulinowo
- 44 Wąlcz
- 45 Lipiany
- 17 Darłowo
- 10 Kołobrzeg
- 1 Świnoujście
- 31 Szczecin

Ziemie Pomorza Zachodniego pamiętają wiele konfliktów zbrojnych. Na szczęście dziś czołgi, pułki, rosomaki i uzbrojeni żołnierze pojawiają się tutaj tylko na słynnych w całej Polsce Zlotach Pojazdów Militarynych.

WAŻNE INFORMACJE

Militarne perły w Kołobrzegu

Istniejące już niemal pół wieku **Muzeum Oręża Polskiego w Kołobrzegu** zgromadziło przez ten czas niezwykle bogate zbiory zabytków militarynych od wczesnego średniowiecza do czasów współczesnych, przez co stało się ważnym miejscem nie tylko dla pasjonatów historii, ale też ciekawym punktem na mapie każdego turysty. Nigdzie indziej w Polsce nie znajdzie się tylu unikatowych egzemplarzy polskiego munduru i uzbrojenia oraz cennych zabytków techniki wojskowej.

Arek Węglowski - Wydawnictwo Kamera

Arek Węglowski - Wydawnictwo Kamera

DODATKOWE INFORMACJE

Eksperyment Hitlera

To miała być tajna broń nazistów – ukryte wśród drzew 130-metrowe działo wyrzutni V3 miało wyrzucać pociski z ogromną prędkością i o niezwykle dalekim zasięgu. Dziś z eksperymentu w Zalesiu koło Międzyzdrojów zostały tylko betonowe konstrukcje i bunkier.

Zlot Pojazdów Militarnych i Motocykli odbywają się w **Lipianach** na terenie Gór Skrzynkowskich nie ma tak długiej tradycji, jak darłowski, ale z powodzeniem czyni z tego swój atut. Młody wiek zlotu przekłada się na świeże podejście do tematu imprezy. Prezentacje sprzętu bojowego, parada pojazdów wojskowych, przejażdżki wojskowymi pojazdami, inscenizacje wojenne czy loty na motolotni przeplatają się z kiermaszem odzieży, pokazem mody militarnej, konkursem karaoke, występem połykaczy ognia, koncertami czy wyborami Złotowego Strongmana i Miss Zlotu. Na najmłodszych czekają zjeżdżalnie i stragany.

Kołobrzeski Piknik Wojskowy i Służb Mundurowych to także wydarzenie nie tylko dla miłośników militariów i kolekcjonerów. Uczestnicy pikniku mają oczywiście możliwość poznania zabytków techniki wojskowej, historii oręża i wyposażenia Wojska Polskiego dzięki stanowiskom prezentującym zbiory kołobrzeskiego Muzeum Oręża Polskiego, pokazom sprzętu pancernego i rekonstrukcjom historycznym. Jednak atrakcje towarzyszące, jak pokazy sztuk walki, kino polowe, konkursy i zabawy o tematyce militarnej dla najmłodszych oraz koncerty przyciągają tu całe rodziny. Wiele emocji dostarczają pokazy samolotów odrzutowych Sił Powietrznych.

DODATKOWE INFORMACJE

Podziemny Szczecin

W podziemiach pod Dworcem Głównym w Szczecinie na powierzchni 2500 m, rozciąga się **największy przeciwatomowy schron cywilny w Polsce**. Grupy zwiedzających są oprowadzane po dwóch trasach tematycznych: II Wojna Światowa i Zimna Wojna.

Zachodniopomorskie Złoty Pojazdów Militarnych

to jedno z największych i najważniejszych imprez w województwie.

Od lat zdobywają laury w konkursie Marszałka Województwa na wydarzenie promujące region.

© Grażyna Dymel, www.grazyna.dymel.pl

Wojskowy Gross Born - cywilne Borne Sulinowo

Jeszcze pod niemiecką jurysdykcją, w latach trzydziestych XX w., Borne Sulinowo - wówczas Gross Born - przekształcono w garnizon wojskowy i poligon dla niemieckich wojsk. Ponadto przez gminę przebiega linia umocnień Wału Pomorskiego, czyli system niemieckich fortyfikacji z okresu II Wojny Światowej o długości ponad 200 km. Miał osłaniać Niemcy przed atakiem od wschodu.

Przejażdżki pojazdami wojskowymi, wojenne inscenizacje czy Muzeum Oręża Polskiego to nie jedyne możliwości obcowania z bogatą militarną historią Zachodniopomorskiego. Niezapomnianych wrażeń dostarczają też ukryte w różnych zakątkach regionu pozostałości dawnych fortyfikacji, twierdz i schronów.

SZLAKIEM SŁOWIAN I WIKINGÓW

Wolin – Jómsborg, wyspa Słowian i wikingów. Jak głosi „Jómsvikingasaga”, wikingowie mogli osiedlać się w słowiańskim grodzie w zamian za ochronę piastowskich granic. Podobno mieściła się tam warowna siedziba wojowników zwanych jómswikingami. Jakkolwiek było – Słowianie i wikingowie żyją tu w zgodzie do dziś.

© Marcin Somerlik

Co mówią legendy to jedna rzecz. Fakty natomiast są takie, że we wczesnym średniowieczu Wolin był największym i najbogatszym portem w Europie. Tu przecinały się szlaki komunikacyjne handlarzy z całego świata, o czym świadczą wykopaliska archeologiczne, odkrywające nie tylko monety i przedmioty wytwarzane przez narody zachodniej Europy, ale też pochodzenia ruskiego, skandynawskiego czy nawet arabskiego. Wolin był też miastem otwartym i tolerancyjnym, mógł tu mieszkać każdy, bez względu na pochodzenie i wyznanie, były tylko nie narzucał innym swoich poglądów. To przyciągało przyby-

szów, szczególnie ze Skandynawii, o czym świadczą liczne znaleziska zabytków wikingich w delcie Odry, a także wikingi sposób zdobienia przedmiotów użytku codziennego przejęty przez lokalnych rzemieślników. Pradawne połączenie dwóch kultur – słowiańskiej i wikingich – doczekało się dziś kontynuacji w postaci historycznego skansenu Słowian i wikingów na wyspie Ostrów koło Wolina, prowadzonego przez działające tam Stowarzyszenie Centrum Słowian i Wikingów. Co roku odbywa się też w skansenie rozslawiony na wszystkie kontynenty Festiwal Słowian i Wikingów.

WARTO ZOBACZYĆ

Dawne nekropolie

Jedną z najstarszych wczesnośredniowiecznych nekropolii na Pomorzu Zachodnim jest cmentarzysko kurhanowe z IX-X w. na Wzgórzu Wisielców w Wolinie.

DODATKOWE INFORMACJE

Na styku kultur

W krajobrazie Pomorza Zachodniego pozostały liczne świadectwa związków i wpływów Europy Zachodniej.

Do najbardziej charakterystycznych i atrakcyjnych należą zespoły zabudowań poklasztornych cystersów, joannitów, norbertanów i templariuszy umiejscowione w Bierzwniku, Chwarszczanach, Cedyni, Kołbaczu, Marianowie, Jasienicy, Pełczycach, Rurce czy Połczynie-Zdroju.

Centrum Słowian i wikingów

© Marcin Somerlik

Jedną z największych atrakcji Pomorza Zachodniego niewątpliwie jest możliwość odbywania podróży w czasie... W najbliższą można się udać właśnie w wolińskim skansenie. Nie jest to jednak miejsce przeznaczone wyłącznie dla pasjonatów historii. To także doskonała rozrywka dla rodzin z dziećmi oraz niecodzienna atrakcja dla każdego wielbiciela turystyki.

Małe osada położona jest w zasadzie na wyspie Ostrów na opływającej Wolin rzecze Dziwnej. Można do niej dotrzeć za pomocą większego mostu od strony Wolina lub mniejszego od strony sąsiedniej miejscowości Reclaw. Malowniczo usytuowana wioska Słowian i wikingów to kilkanaście chat będących rekonstrukcją wczesnośredniowiecznego Wolina. Każda z nich, podobnie jak brama z wałami obronnymi i palisadą, została zbudowana prawną metodą, z użyciem stosowanych wówczas budulców i narzędzi. Wnętrze każdej z nich jest dokładnym odwzorowaniem wyposażenia słowiańskich chat. Wszystkie są otwarte dla zwiedzających, można usiąść na prasłowiańskim łóżku lub przy stole zastawionym produkowanymi tak, jak setki lat temu naczyniami. W chatach zastaniemy ubranych w stroje z epoki przedstawicieli różnych zawodów. Można podpatrzeć, jak słowiańscy powroźnicy wyplatali sznury, jak mincerze wybijali monety, jak tkwały i przyrządzały strawę niewiasty, jak wędzono, lepiono garnki, wyrabiano biżuterię, obuwie czy broń. Chętni mogą sami spróbować ukłęcić sobie na pamiątkę powróż lub wybić własnoręcznie denar Mieszka I. Na poszukiwaczy mocniejszych wrażeń czekają łuki, dzidy i miecze oraz oczywiście bitewne odzienie. Kto chce sprawdzić, czy ma w sobie krew woja powinien zacząć od włożenia na siebie hełmu i kolczugi, co nie jest takie proste – średnich rozmiarów kolczuga może ważyć nawet do kilkunastu kilogramów. Dzieci natomiast mogą się pobawić na takim samym placu zabaw, na jakim przed wiekami bawili się mali Słowianie lub skorzystać z dostępnych na miejscu drewnianych tarcz i mieczy, by wprawiać się w boju niczym mali wikingowie. Może uda się też zaprzyjaźnić z dziećmi osadników z wolińskiej wioski wikingów i namówić je, by pokazały kilka dawnych zabaw.

Tu przecinały się szlaki komunikacyjne handlarzy z całego świata, o czym świadczą wykopaliska archeologiczne, odkrywające nie tylko monety i przedmioty wytwarzane przez narody zachodniej Europy, ale też pochodzenia ruskiego, skandynawskiego czy nawet arabskiego.

WARTO ZOBACZYĆ

Muzeum

Doskonałym dopełnieniem wizyty w historycznym skansenie będzie zwiedzanie wolińskiego muzeum, w którym wśród mnóstwa wczesnośredniowiecznych zabytków znajduje się m.in. wyjątkowy, bo jedyny zachowany w całości, kompas słoneczny. Fragment drugiego odnaleziono na Grenlandii, są to najstarsze odnalezione urządzenia tego typu.

Festiwal Słowian i wikingów

Podczas trzech dni festiwalu Wolin staje się na powrót średniowiecznym portem handlowym z czasów swojej świetności, kiedy przyptywali tu handlarze z całego świata, a najdoskonalsi rzemieślnicy prezentowali swoje kunsztowne wyroby. Zazwyczaj spokojna i bezpieczna osada staje się też momentami polem zacieklej walki wikińskich i słowiańskich plemion.

WARTO ZOBACZYĆ

Dawne nekropolie

Dowodem na obecność na Pomorzu Zachodnim ludów skandynawskich jest też między innymi kamienne cmentarzysko Gotów w Lesie Grzybnickim w gminie Manowo.

Idea tego niezwykłego festiwalu nawiązuje do skandynawskiej legendy o warownym mieście wojów, „Jómsvikingasagi”. Zazwyczaj jest on organizowany w pierwszy weekend sierpnia. Pierwszy Festiwal Słowian i Wikingów w Wolinie miał miejsce w 1993 roku. Po dwóch latach przerwy powrócił w 1996 i od tamtej pory odbywa się nieprzerwanie do dziś. Przez ten czas impreza stała się znaną na całym świecie marką. Co roku do Wolina, prócz wojów i rzemieślników z Polski, przybywają też grupy rekonstrukcji historycznej i pasjonaci kultury Słowian i wikingów ze wszystkich krajów Europy, a nawet z tak odległych zakątków, jak Kanada czy z Australia. To międzynarodowe towarzystwo zakłada obóz w pobliżu wioski i tam przez kilka dni żyją tak, jak przed tysiącem lat. Turyści, spacerując między namiotami, mogą obserwować codzienne czynności pradawnych ludów: gotowanie, szycie odzieży, wykonywanie biżuterii ze srebra, bursztynu czy szklanych koralików, budowę średniowiecznego pieca, wyplatania koszy, produkcję filcu, przedmiotów użytku domowego, pozyskiwanie skór, kowalstwo. Każdy z prezentowanych produktów można oczywiście zakupić od średniowiecznego rzemieślnika i nie potrzeba do tego denarów Mieszka I, wystar-

© Marcin Somerlik

ZNAJDŹ NA MAPIE

- 46 Wolin
- 47 Las Grzybnicki (Manowo)
- 48 Bierzwnik
- 49 Kołbacz

czy współczesna waluta. Jeśli zgłodniejemy po zakupach, możemy skosztować prażonej potrawy w gospodzie i napić się prawdziwego miodu z rogu. Po posiłku natomiast można udać się w krótki rejs jedną z wiernych replik prezentowanych tam prawdziwych wikingów łodzi. Festiwalowi towarzyszy szereg innych atrakcji. O określonych godzinach odbywają się inscenizacje nawiązujące do obyczajów pradawnych ludów. Możemy więc zobaczyć m.in. jak wyglądała swańca, czyli słowiańskie zaślubiny, jak odbywał się sąd, czyli mir świątynny, jak przebiegał dawniej pogrzeb, wróżby plemienne, obrzęd ognia czy ofiarowania, jak wyglądał targ niewolników, jak się bawiono i w co grano w średniowieczu. Prezentowana jest też emocjonująca inscenizacja bitwy morskiej wikingów oraz walki plemion na ubitej ziemi. Przez cały czas trwania festiwalu odbywają się konkursy, gry i zabawy dla wszystkich chętnych, bez względu na wiek, a wszystko to w niezwyklej oprawie muzycznej zapewnionej przez zespoły wykonujące muzykę dawną.

© Marcin Somerlik

O określonych godzinach odbywają się inscenizacje nawiązujące do obyczajów pradawnych ludów.

Możemy więc zobaczyć m.in. jak wyglądała swańca,

czyli słowiańskie zaślubiny, jak odbywał się sąd,

czyli mir świątynny, jak przebiegał dawniej pogrzeb,

wróżby plemienne, obrzęd ognia czy ofiarowania,

jak wyglądał targ niewolników, jak się bawiono

i w co grano w średniowieczu.

© Marcin Somerlik

Marcin Somerlik

Marcin Somerlik

CIEKAWOSTKI

Wolin – republika kupców

Od IX w. Wolin szybko stał się kupiecką potęgą, głównie dzięki produkcji luksusowych wyrobów rzemieślniczych oraz międzynarodowemu handlowi o dalekim zasięgu. W czasach swojej świetności liczył ok. 8 tys. mieszkańców (dziś jest ich niecałe 5 tys.), a kronikarze opisywali go jako ogromne miasto o dwunastu bramach, ciągnące się kilometrami wzdłuż rzeki. Niestety, było też często napadane i łupione (w tym trzykrotnie przez Duńczyków w odwecie za wyprawę słowiańskich piratów – chaśniaków), co ostatecznie doprowadziło do upadku potęgi w XII w.

Warsztaty „Żywe lekcje historii” – Odkrywanie świata Słowian i wikingów

Kulturę Słowian i wikingów można poznawać na kilka sposobów. Jeśli ktoś wolałby uniknąć spotkania z tysiącami odwiedzających Festiwal Słowian i Wikingów, może przybyć do Wolina w spokojniejszym okresie poza festiwalem na warsztaty archeologii eksperymentalnej i w bardziej kameralnej atmosferze nauczyć się dawnego rzemiosła.

Takie lekcje historii w Centrum Słowian i Wikingów to podróż w czasie, która na pewno zapadnie w pamięć. To fantastyczny sposób na ciekawe spędzenie czasu z rodziną, doskonała oferta edukacyjna dla szkół, a także nowa forma aktywności dla każdego otwartego turysty. Warsztaty są prowadzone w kilkusobowych grupach. Najznamienitsi rzemieślnicy wprowadzają uczestników w tajniki czasem już zapomnianych umiejętności takich jak pisanie gęsiami piórem, prace kowalskie, snycerskie, wyrób świec, filcu, tkanie na pradawnych krosnach, farbowanie na-

turalnymi barwnikami, wyplatanie ze słomy i sitowia i wiele innych. Ciekawostką jest produkcja diegciu, lub smoły drzewnej, z użyciem dwóch gęsich jaj oraz produkowanie nici z włókien pokrzywy. Oczywiście nieustannie odbywają się prezentacje dawnych metod wytwórstwa połączone z bardzo przystępnymi, wręcz gawędziarskimi opowieściami o obyczajach dawnych ludów. Jest też coś dla ducha - kilkudniowe warsztaty białego śpiewu, charakterystycznego dla muzyki tamtych czasów, cieszą się wyjątkowym zainteresowaniem.

WAŻNE INFORMACJE

Jak tam dojechać?

Dojazd do Wolina jest bardzo łatwy. Miasto jest położone przy głównej trasie ze Szczecina do Świnoujścia. Wystarczy więc jadąc drogą ekspresową S3 wypatrywać zjazdu do Wolina. Niezmotoryzowani mają do wyboru pociąg osobowy lub jedną z trzech firm przewozowych oferujących transport busami osobowymi na trasie Szczecin – Wolin – Międzyzdroje – Świnoujście.

WAŻNE INFORMACJE

Ślad duńskiego króla

Jedną z legend o Jómshborgu głosi, że jego założycielem był król duński Harald Sinozęby. Tak naprawdę jednak władcę Danii łączy z tym grodem coś innego. Wygnany z kraju przez własnego syna, ranny Harald Sinozęby zbiegł do Jómshborga, gdzie wkrótce zmarł. To wydarzenie upamiętnia znajdujący się w centrum Wolina głaz z napisem w języku polskim i duńskim: „Król duński Harald Sinozęby zmarł w Wolinie w 986 r.”

© Marcin Somerlik

INNE MIEJSCA, KTÓRE WARTO ZOBACZYĆ

Są na Pomorzu Zachodnim takie miejsca, takie budowle lub ich pozostałości, których nie sposób ominąć w wędrówce po regionie. Stanowią o jego charakterze i tożsamości. Czasem to świadkowie jego historii, czasem niespotykane nigdzie indziej obiekty, czasem po prostu miejsca niezwykle, piękne, które warto odwiedzić.

31

CMENTARZ CENTRALNY W SZCZECINIE - JEDNA Z NAJWIĘKSZYCH NEKROPOLII NA ŚWIECIE

Szczeciński Cmentarz Centralny otwarto pod koniec 1901 roku. Jest największą nekropolią w Polsce i trzecią co do wielkości w Europie. Jest to nie tylko miejsce wiecznego spoczynku, ale też przepiękny kompleks parkowo-ogrodowy z fontanną, licznymi zieleńcami, zbiornikami wodnymi, pomnikami pamięci.

31

ZAMEK KSIĄŻĄT POMORSKICH SZCZECIN

Dawna rezydencja książąt piastowskich jest dziś jednym ze znaków rozpoznawczych Szczecina. Wielokrotnie przebudowywany, zniszczony podczas wojny, powrócił do swojego renesansowego wyglądu i stał się miejskim centrum kultury. Swoją siedzibę, prócz Urzędu Marszałkowskiego, ma tu opera, teatr, kino, zamkowe sale służą wystawom, a dziedziniec koncertom.

31

WIZYTÓWKA SZCZECINA

Kto odwiedza Szczecin, musi też odwiedzić to miejsce. **Wały Chrobrego** zostały zaprojektowane i wybudowane na początku XX wieku na bazie pozostałości XVIII-wiecznych fortyfikacji z inicjatywy ówczesnego burmistrza Szczecina, Hermanna Hakena (stąd niemiecka nazwa zabytku, Hakenterrasse). 500-metrowy taras widokowy z pięknymi, monumentalnymi budowlami Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego, Muzeum Narodowego i Teatru Polskiego oraz Akademii Morskiej w tle, jest dziś jednym z najbardziej charakterystycznych miejsc Szczecina.

31

SENIOR WŚRÓD KIN

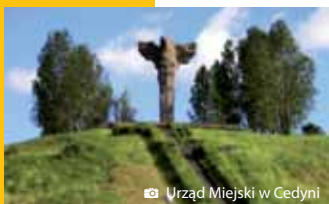
Szczecińskie kino Pionier zostało założone w 1909 roku i funkcjonuje do dziś. Kilka lat temu zostało oficjalnie uznane za najstarsze działające nieprzerwanie kino na świecie, tym samym znajdując się w księdze rekordów Guinnessa. Mimo zmian na przestrzeni lat nie straciło swojego niepowtarzalnego, kameralnego klimatu.

42

UNIKATOWY ZABYTEK

Zbudowana na planie ośmiokąta niewielka **Kaplica św. Gertrudy w Koszalinie** stanowi bardzo rzadko spotykany na Pomorzu przykład architektury sakralnej z wyraźnymi wpływami skandynawskimi. Wybudowana w 1383 roku, służyła m.in. jako kaplica szpitalna, cmentarna, skład amunicji, magazyn, a nawet scena teatralna. Dziś należy do parafii ewangelicko-augsburskiej i znów pełni funkcję sakralną.

50

GÓRA CZCIBORA W CEDYNI

To jeden z najciekawszych punktów na zachodniopomorskim Szlaku Pamięci Narodowej. Swoją nazwę zawdzięcza bratu księcia Mieszka I, Czciworowi, który podczas pamiętnej bitwy pod Cedynią przyczynił się do zwycięstwa Polan nad margrabią łżyckim Hodonem. Ze wzniesienia rozciąga się zachwycający widok na Cedynię.

51

NIETYPOWY OŁTARZ

Na cmentarzu w Tychowie można znaleźć największy w Polsce głaz narzutowy, zwany Tryglawem. Ważący 2000 ton głaz o obwodzie 50 m, w dniu Wszystkich Świętych używany jest jako ołtarz. Na nasze ziemie przywędrował wraz z łądłododem aż ze Skandynawii. Dziś jest pod ochroną jako pomnik przyrody.

Urząd Miejski w Tychowie

47

KAMIENNE CMENTARZYSKO GOTÓW

Dowodem na obecność na Pomorzu Zachodnim ludów skandynawskich jest też między innymi kamienne cmentarzysko Gotów w Lesie Grzybnickim w gminie Manowo. Pośród drzew można dostrzec pięć kamiennych kręgów, dwa kurhany oraz inne kamienne obiekty. Niektórzy wierzą w magiczną moc kręgów i zapewniają, że spacerując między nimi można poczuć tajemniczą energię.

Urząd Gminy Manowo

46

WZGÓRZE WISIELCÓW

Jedną z najstarszych wczesnośredniowiecznych nekropolii na Pomorzu Zachodnim jest cmentarzysko kurhanowe z IX-X w. na Wzgórzu Wisielców w Wolinie. Choć nie wygląda zbyt okazałe, to jednak przyciąga tajemnicą skrytą w jego stoku. Nazwa wzgórza została nadana później, gdy ten teren nie był już cmentarzem, a miejscem kaźni piratów i przestępców. Przeciwległym, piaszczystym stokiem wzgórza można zejść na plażę nad rozlewiskiem Dziwny.

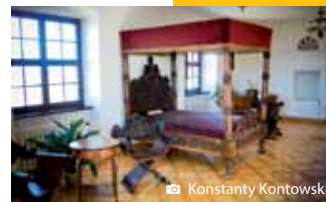

www.e-wolin.pl

17

ZAMEK KSIĄŻĄT POMORSKICH W DARŁOWIE

Ten jedyny w swoim rodzaju gotycki zamek powstał w drugiej połowie XIV wieku. Wówczas była to jedna z bardziej reprezentatywnych budowli na Pomorzu Zachodnim. Wielokrotnie przebudowywany na przestrzeni lat, dziś jest siedzibą Muzeum Regionalnego, a 23-metrowa wieża, niegdyś pełniąca funkcje obronne, teraz służy jako miejsce dla muzealnej ekspozycji.

Konstanty Kontowski

52

ZAMEK W TUCZNIE

Budowę tego okazałego, ceglano-kamiennego zamku rozpoczęto w 1338 roku. Z końcem XIV wieku uznawany był za jeden z najsilniejszych zamków po wschodniej stronie rzeki Odry. Otoczony urokliwym parkiem krajobrazowym, z fragmentem dawnej fosy i zachowanym nieopodal starym, XIX-wiecznym młynem, dziś jest wyjątkowym, malowniczo usytuowanym hotelem z restauracją i centrum konferencyjnym.

Andrzej Maciej Grochowski

53

ZAMEK W ŚWIDWINIE

12-metrowe, kamienne mury obronne kuliście otaczające dziedziniec zamku w Świdwinie wzniesiono prawdopodobnie już na przełomie XIII i XIV wieku. Znaczną ich część zachowała się do dziś. Na przestrzeni wieków swoją siedzibę mieli tu Meklemburgowie, Duńczycy, Szwedzi, Zakon Krzyżacki; mieścił się tu sąd, urząd podatkowy, by dziś ostatecznie ustąpić miejsca instytucji kultury.

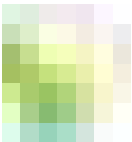
Grzegorz Szczepański
Urząd Miasta Świdwin

KONTRAPUNKT PRZEGLĄD TEATRÓW MAŁYCH FORM

kwiecień

Kontrapunkt to teatralna różnorodność. To pięć dni niesamowitych spektakli w wykonaniu grup teatralnych z wielu krajów. To tysiące widzów skupionych wokół sztuki nie tylko teatralnej, bo Kontrapunkt to także szereg wydarzeń towarzyszących - koncertów muzyki eksperymentalnej, instalacji, wystaw sztuki wizualnej, spotkań i dyskusji z osobistościami sztuki, projekcji filmowych. Festiwal organizowany jest we współpracy z niemieckimi ośrodkami teatralnymi, dzięki czemu spektakle odbywają się nie tylko w Szczecinie, ale też w Schloss Bröllin, Pasewalku i Greifswaldzie.

MIEDWIAŃSKIE LATO

maj

Jezioro Miedwie jest drugim co do wielkości w województwie. Na jego północnym, otoczonym lasami brzegu utworzono prawdziwe centrum rekreacyjne z elegancką promenadą z wkomponowanymi w bruk mosiężnymi płytami informującymi o występujących nad jeziorem gatunkach roślin i zwierząt. Od maja do września gwiazdy przyrody muszą jednak dzielić się sławą z gwiazdami muzyki, filmu i sportu, które uczestniczą w corocznym Miedwiańskim Lecie. Wówczas każdy weekend nad Miedwiem jest wypełniony koncertami, seansami filmowymi, widowiskami, rajdami motocyklowymi, warsztatami artystycznymi i innymi ogólnodostępnymi rozrywkami.

KALENDARIUM

LUTY

MIĘDZYNARODOWY ZŁOT MORSÓW W MIELNIE

Co roku w lutym zbierają się w Mielnie mrozooodporni miłośnicy zimowych kąpeli w morzu. To już impreza na skalę międzynarodową, a coraz liczniej przybywające morsy biją rekordy Guinnessa w ilości jednocześnie zanurzających się w wodzie osób.

FESTIWAL MIEJSC I PODRÓŻY „WŁÓCZYKIJ” W GRYFINIE

Gryfino znalazło sposób na podróżowanie po całym świecie bez opuszczania własnych granic. „Włóczykij” to ponad tydzień fascynujących prezentacji zdjęć i opowieści podróżników-amatorów i profesjonalnych globtroterów z ich niezwykłych wypraw, a także degustacji egzotycznej kuchni i wieczornych koncertów.

MARZEC

SPEKTAKL HISTORYCZNY „BÓJ O KOŁOBRZEG”

Bagnet na broń! O burzliwej, wojennej historii Kołobrzegu przypomina dziś odbywający się co roku w marcu spektakl historyczny „Bój o Kołobrzeg”. Plenerowa inscenizacja upamiętnia zaciekle walki o miasto toczące się pod koniec II Wojny Światowej, w marcu 1945 roku.

KWIECIEŃ

KONTRAPUNKT PRZEGLĄD TEATRÓW MAŁYCH FORM

Jako jeden z najstarszych festiwali teatralnych w Polsce, stara się zintegrować ze sobą całe środowisko

artystyczne. Jego zadaniem jest zaprezentowanie nowych nurtów i eksperymentów w polskim, a częściowo także w niemieckim teatrze.

MAJ

WIELKA SIÓDEMKA BARLINECKA

Miano Europejskiej Stolicy Nordic Walking zobowiązuje – wśród barlineckich imprez sportowych musiały pojawić się także zawody nordic walking. I to na skalę międzynarodową. Wielka Siódemka Barlinecka swoją nazwę wzięła od siedmiu tras turystycznych Centrum Nordic Walking w Barlinku

MIEDWIAŃSKIE LATO

To trwający od maja do września cykl małych weekendowych festiwali, z których każdy oferuje uczestnikom inne atrakcje. Może to być na przykład spektakl kabaretowy, koncert muzyki folklorystycznej, turniej brydżowy czy wybory Miss Miedwia. Każdy znajdzie coś dla siebie.

CZERWIEC

DNI MORZA SAIL SZCZECIN

Jak na święto morza przystało, szczeciński festiwal proponuje mnóstwo morskich akcentów. Jest więc parada jachtów i oldtimerów, którą można zwiedzać, są bezpłatne rejsy, koncerty szantowe i warsztaty żeglarskie. Uwieńczeniem festiwalu jest pokaz sztucznych ogni.

BITWA O KROWĘ

To zawody sprawnościowe mieszkańców Białogardu i Świdwina połączone z widowiskiem historycznym nawiązującym do faktycznego konfliktu zbrojnego

sprzed wieków między obywatelami obydwu miast. Dziś jednak ten posiadający rozmach festyn ma pokojowy przebieg.

FESTIWAL KRASNALI W DRAWNIE

Drawno słynie z krasnali, tych ogrodowych oczywście. Dlatego właśnie tu spotykają się i prezentują swoje wyroby producenci krasnali i figur ogrodowych z całej Polski. Baśniowe otoczenie sprzyja zabawie, więc nie brak też warsztatów choreograficznych z ruchu krasnalowego oraz konkursów i zabaw dla osób w każdym wieku.

FESTIWALU MUZYKI ORGANOWEJ I KAMERALNEJ W KAMIENIU POMORSKIM

Znajdujące się w bazylice św. Jana Chrzciciela, jedyne w swoim rodzaju, pięknie zdobione organy kościelne z 1669 roku, już od prawie pół wieku służą organizowanemu w Kamieniu Festiwalowi Muzyki Organowej i Kameralnej. To najstarsza w regionie impreza promująca muzykę organową.

LIPIEC

GWIAZDY W MIĘDZYDZROJACH

Nigdzie indziej nie można zobaczyć tylu sław w jednym miejscu, co w Międzyzdrojach podczas trzech dni festiwalu. Spotkania z gwiazdami urozmaicają koncerty, wystawy, projekcje filmów, spektakle, warsztaty aktorskie oraz oczywiście piaszczysta plaża i Bałtyk.

AKADEMIA SŁOŃCA W REWALU

To jedyna w Polsce akademia oferująca plenerowe zajęcia z aktywnego wypoczynku. Stacjonuje w dwóch nadmorskich miejscowościach – Pobierowie i Pogorzelicy, gdzie turyści w każdym wieku mogą liczyć na wspólny aerobik, rozgrywki siatkówki plażowej i plażowej piłki nożnej, konkursy, gry i zabawy.

SUNRISE FESTIVAL

Gdy trwa Sunrise Festival, w kołobrzeskim powietrzu, pełnym cząsteczek jodu i ozonu pojawiają się też mocno nasycone energią cząsteczki klubowych dźwięków. Cykl energetycznych koncertów najbardziej uznanych na świecie dj-ów obracających się w szeroko pojętym gatunku muzyki klubowej nie pozwoli się nudzić.

MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL MUZYCZNY BOOGIE BRAIN W SZCZECINIE

Przerwanie dyktatury kultury masowej – to przesłanie tej młodej, a już rozstawionej na świecie imprezy. To trzy dni koncertów najlepszych wykonawców szeroko pojętej muzyki klubowej, filmów o tematyce muzycznej oraz wyjątkowa okazja do uczestniczenia w koncercie na osadzonym na mieliźnie betonowym okręcie.

FESTIWAL KABARETU KABARETON W KOSZALINIE

Co roku inna tematyka, co roku nowe twarze na scenie, ale tak samo niepokromione salwy śmiechu czekają w Koszalinie na gości Kabaretonu. Ten zaledwie kilkunastoletni festiwal może śmiało konkurować z najstarszymi kabaretowymi przeglądami w Polsce.

OGÓREK KALISKI

Punktem kulminacyjnym wielkiego Święta Ogórka w Kaliszu Pomorskim jest oczywiście wydobycie z Jeziora Ogórkowego beczek z kwaszonymi zgodnie z tradycyjną recepturą kaliskimi ogórkami. Towarzyszy temu radosny festyn z degustacją ogórków w każdej postaci.

PIKNIK NAD DRAWĄ

Malownicza Drawa przyciąga idealnymi trasami kajakowymi. Jednak w przerwie spływu warto zainteresować się słynnym na całą Polskę, odbywającym się już od 12 lat, muzycznym Piknikiem nad Drawą, ściągającym największe gwiazdy polskiej sceny muzycznej.

Urząd Miejski w Międzyzdrojach

GWIAZDY W MIĘDZYDZROJACH

lipiec

To spokojne poza sezonem miasteczko niedaleko Świnoujścia, z początkiem lipca zmienia się w polskie Hollywood. Co roku Festiwal Gwiazd ściąga do Międzyzdrojów najjaśniejsze gwiazdy polskiego kina i telewizji. Dowodem na obecność znakomitych aktorów i aktorek są ich odcisnięte w płytach z brązu w Alei Gwiazd dłonie. Jeszcze więcej celebrytów, już nie tylko polskich, można podziwiać w międzyzdrojskim Muzeum Figur Woskowych. Na miano gwiazdy zasługuje też międzyzdrojskie moło, najdłuższa tego typu żelbetowa konstrukcja w Polsce – ma 395 m długości.

OGÓREK KALISKI

lipiec

Kalisz Pomorski to niezaprzeczalnie światowa stolica ogórka. Dlatego też co roku właśnie tam organizowane jest wielkie święto tego smakowitego warzywa. Impreza skupia się wokół Jeziora Młyńskiego, które na czas trwania festiwalu zostaje przemianowane na Jezioro Ogórkowe. To w nim co roku kaliszanie topią beczki pełne tradycyjnie przyprawionych ogórków, by wydobyc je podczas przyszłorocznego święta. Wyjątkowe kaliskie jeziorowe ogórki kiszzone zostały oficjalnie uznane za produkt regionalny i wpisane na Listę Produktów Tradycyjnych Ministerstwa Rolnictwa.

arch. UM Kalisz Pomorski

MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL MUZYCZNY „SACRUM NON PROFANUM” W TRZĘSACZU

sierpień

To wyjątkowy festiwal pośród organizowanych w Zachodniopomorskiem imprez, chociażby przez to, że koncerty odbywają się w kościele. Skierowany jest nie tylko do melomanów i konserwatorów muzyki wysokiej twórców dawnych i współczesnych, ale także do tych, którzy choć nie są znawcami, chcieliby zapoznać się z tym rodzajem sztuki wykonywanej przez największe, międzynarodowe sławy. Niesamowity klimat festiwalu „Sacrum Non Profanum” w Trzęsaczu, potęgowany przez niecodzienne miejsce koncertów, ściąga co roku wirtuozów z całego świata.

archiwum Trzebiatowskiego Ośrodka Kultury

TRZEBIATOWSKIE ŚWIĘTO KASZY

sierpień

Jak głosi legenda, wieki temu Trzebiatów uratowała przed atakiem gryficyzan strącona przypadkiem z baszty miska gorącej kaszy, która spadła prosto na głowę jednego ze skradających się pod murami grodu wrogów. Ostrzeżeni mieszkańcy Trzebiatowa zdążyli zareagować, a kasza od tamtej pory ma dla nich szczególne znaczenie. Podczas dwóch dni festynu jest ona oczywiście głównym daniem, serwowanym jednak w wiele smakowitych sposobów. Konsumpcję umilają koncerty gwiazd, spektakle plenerowe, wspólne tańce i pokaz sztucznych ogni.

KARUZELA COOLTURY

To cykliczna świnoujska impreza interdyscyplinarna, podczas której swoją sztukę prezentują zarówno uznani profesjonalści jak i amatorzy. To karuzela tańca, koncertów, wystaw, filmów, sportu i debat, na którą na pewno warto wskoczyć choć na chwilę.

SIERPIEŃ

MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL OGNI SZTUCZNYCH PYROMAGIC & MUSIC WAVE – SZCZECIN LIVE

To dwa dni widowiskowych pokazów sztucznych ogni w rytm muzyki prezentowanych przez najbardziej uznane firmy pirotechniczne na świecie. Zaś między pokazami, w ramach festiwalu towarzyszącego Music Wave, rozbrzmiewa hipnotyzująca muzyka elektro-niczna w wykonaniu mistrzów gatunku.

FAMA-MIĘDZYNARODOWY KAMPUS ARTYSTYCZNY

Świnoujska FAMA to już marka sama w sobie. Właśnie na tym festiwalu lata temu debiutowali Marek Grechuta, Magda Umer, Olga Lipińska, Renata Przemyk, Maciej Stuhr i szereg innych znanych dziś postaci polskiej sceny muzycznej, teatralnej, kabaretowej.

MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL MUZYCZNY „SACRUM NON PROFANUM” W TRZĘSACZU

Odbywający się w mistycznej atmosferze kościoła festiwal jest ukłonem w kierunku wszelkich odłonek muzyki poważnej. Można tu zasłuchać się w utworach symfonicznych, chóralnych, w muzyce kameralnej, organowej czy kantatowo- oratoryjnej w wykonaniu wirtuozów gatunku.

IŃSKIE LATO FILMOWE

Jedna z najstarszych cyklicznych imprez filmowych w Polsce. Tradycją jest już wysoki poziom artystyczny prezentowanych filmów. Festiwal skupia się głównie na kinie Europy wschodniej, mocno akcentując rodzimą kinematografię.

TRZEBIATOWSKIE ŚWIĘTO KASZY

Według legendy niegdyś przez przypadek miska kaszy uratowała całe miasto przed wrogami. Dziś, ku chwale tej potrawy, w Trzebiatowie co roku organizuje się huczny festyn z jarmarkiem, konkursami, koncertami, wystawami i oczywiście degustacją znakomitej kaszy po rycersku.

WRZESIEŃ

MIĘDZYNARODOWY TURNIEJ TENISA ZIEMNEGO MĘŻCZYZN PEKAO SZCZECIN OPEN

Turniej ATP Challenger Tour to jedno z najbardziej renomowanych przedsięwzięć tenisowych w Polsce. Od kilkunastu lat gromadzi w Szczecinie sportowców, aktorów, dziennikarzy i ludzi biznesu. Wydarzeniu towarzyszą koncerty gwiazd polskiej i zagranicznej sceny muzycznej.

MŁODZI I FILM W KOSZALINIE

Ten kilkunastu festiwal to tak naprawdę międzynarodowy konkurs debiutów filmowych. Swoje krótko- i długometrażowe produkcje prezentują młodzi, nieznani jeszcze szerszej publiczności, twórcy nie tylko z Polski i Europy, ale też z innych kontynentów.

ZACHODNIOPOMORSKIE MORZE MUZYKI W SZCZECINIE

To cykl trzech koncertów odbywających się we wrześniu, listopadzie i grudniu, prezentujących muzykę świata. Co roku do Szczecina przybywają gwiazdy z innego zakątka świata, by zabrać zachodniopomorską publiczność w muzyczną podróż w swoje strony.

**Urząd Marszałkowski
Województwa Zachodniopomorskiego**

ul. Korsarzy 34, 70-540 Szczecin
tel.: +48 91 48 07 243
fax: +48 91 48 93 968
www.wzp.pl

Sekretariat Marszałka

tel.: +48 91 48 07 243
fax: +48 91 48 93 968
e-mail: marszalek@wzp.pl

Biuro Promocji

**Wydział Turystyki, Gospodarki i Promocji
Urzędu Marszałkowskiego**

Województwa Zachodniopomorskiego

ul. Pl. Hołdu Pruskiego 8, 70-550 Szczecin
tel.: +48 91 44 19 138
fax: +48 91 44 19 145
e-mail: promocja@wzp.pl

ISBN: 978-83-7518-254-5

Projekt i skład:

Studio Graficzne i Projektowe Deep Line
www.deepline.pl

Tekst:

Kamila Treder-Piekarska

Druk:

PPH Zapol, www.zapol.com.pl

Wydane na zlecenie:

Urzędu Marszałkowskiego
Województwa Zachodniopomorskiego

Herb województwa zachodniopomorskiego

Logo województwa zachodniopomorskiego

Flaga województwa zachodniopomorskiego

Mapa województwa zachodniopomorskiego

MORSKA BRYZA

- 1 Świnoujście
- 2 Międzyzdroje
- 3 Lubiewo
- 4 Międzywodzie
- 5 Dziwnów
- 6 Pobierowo
- 7 Trzęsacz
- 8 Rewal
- 9 Niechorze
- 10 Kołobrzeg
- 11 Ustronie Morskie
- 12 Mrzeżyno / Dźwirzyno
- 13 Mielno
- 14 Unieście
- 15 Kikut (koło Wiselki)
- 16 Gąski
- 17 Darłowo
- 18 Jarosławiec

AKTYWNY WYPOCZYNEK

- 19 Choszczno (pole golfowe Modry Las)
- 20 Binowo
- 21 Kołczewo
- 22 Barlinek
- 23 Drawno
- 24 Szczecinek
- 25 Jezioro Drawsko
- 26 Jezioro Barlineckie
- 27 Jezioro Miedwie
- 28 Jezioro Myśliborskie
- 29 Jezioro Resko
- 30 Jeziorze Trzesiecko
- 31 Szczecin

RELAKS I ZDROWIE

- 32 Połczyn Zdrój
- 33 Kamień Pomorski
- 34 Dąbki

BLISKO PRZYRODY

- 35 Woliński Park Narodowy
- 36 Nowe Czarnowo - Krzywy Las
- 37 Czarodziejska Górka
- 38 Dolina Miłości (Zatoń Dolna)
- 39 Przelewice
- 40 Dobrzyca
- 41 Góra Chełmska
- 42 Koszalin

MILITARNA PRZYGODA

- 43 Borne Sulinowo
- 44 Wałcz
- 45 Lipiany

SZLAKIEM WIKINGA

- 46 Wolin
- 47 Las Grzybnicki (Manowo)
- 48 Bierzwnik
- 49 Kołbacz

INNE MIEJSCA

- 50 Cedynia (Góra Czcbora)
- 51 Tychowo
- 52 Tuczno
- 53 Świdwin

Ważniejsze dane o województwie zachodniopomorskim:

Liczba powiatów: 21 (w tym 3 miasta na prawach powiatu)
Liczba gmin: 114

Obszar w km²: 22 892
w tym:
użytki rolne w %: 45,1
lasy w %: 34,8
pozostałe grunty w %: 20,1

Liczba ludności: 1 692 752
w tym:
kobiet: 870 341 (51,3%)
mężczyzn: 822 411 (48,7%)

